

Vatten- och miljönämnden

Tid

Torsdagen den 23 september 2021 kl. 13:00

Plats

Teams. Ordförande och sekretariatet närvarar i KS-salen.

Enligt uppdrag

Lena Johansson

Föredragningslista

- 1 Val av protokolljusterare**
- 2 Yttrande över förslag till Kalmar kommuns till
översiktsplan**
Kl. 13:05 – 13:15

Beslutsnivå: Vatten- och miljönämnden

Förslag till beslut:
Vatten- och miljönämnden antar förslaget från ordföranden
som sitt och överlämnar det till samhällsbyggnadsnämnden
som vatten- och miljönämndens yttrande över Kalmar
kommuns översiktsplan.
- 3 Yttrande över remiss av Naturvårdsverkets skrivelse
Förbättrad avfallsstatistik**
Kl. 13:15 – 13:25

Beslutsnivå: Kommunstyrelsen

Förslag till beslut:
Vatten- och miljönämnden föreslår att kommunstyrelsen
antar kommunledningskontorets yttrande som sitt och
översänder det som Kalmar kommuns svar
Naturvårdsverkets skrivelse Förbättrad avfallsstatistik.

4 Kalmar kommuns miljöpeng 2021

Kl. 13:25 – 13:35

Beslutsnivå: Vatten- och miljönämnden

Förslag till beslut:

Vatten- och miljönämnden beslutar att bevilja Kalmar Hästsportklubb miljöpeng om 23 266 kronor.

Föredragande: Karin Löfström, kommunledningskontoret

5 Medfinansiering av tjänst för att genomföra handlingsplanen för God vattenstatus

K. 13:35 – 13:45

Beslutsnivå: Vatten- och miljönämnden

Förslag till beslut:

Vatten- och miljönämnden beslutar att medfinansiera en tjänst för att genomföra handlingsplanen för god vattenstatus på serviceförvaltningen om maximalt 500 000 kronor per år 2022-2023. Finansieringen tas ur den årliga driftbudgetramen.

Föredragande: Susanna Minnhagen, serviceförvaltningen

6 Beslut om medlemskap i Goda hus

Kl. 13:45 – 13:55

Beslutsnivå: Vatten- och miljönämnden

Förslag till beslut:

Vatten- och miljönämnden beslutar att Kalmar kommun ska ansöka om medlemskap i föreningen Goda hus (energieffektiva byggnader i sydost) och ingå avtal om samverkan. Kommunen kommer i första hand att företrädas av Kommunledningskontoret och Kalmarhem som också delar på kostnaden om 25 000 kr för medlemskapet.

Föredragande: Jan Johansson, kommunledningskontoret

- 7** **Avrapportering av uppdrag i verksamhetsplan med budget:**
- **Projekt utveckla och driva odlingar**
- **Åtgärdsplaner för att motverka och trycka tillbaka spridningen av de invasiva arterna Jätteloka och Parkslide inom kommunen**
Kl. 13:55 – 14:10
- Föredragande: Madeleine André, serviceförvaltningen
- 8** **Utvärdering av den politiska organisationen för mandatperioden**
Kl. 14:10 – 14:20
- Föredragande: Martin Malmberg, Jonas Sverkén, kommunledningskontoret
- 9** **Information om Visiret och möjligheter och utmaningar kopplat till hållbarhet**
Kl. 14:30 – 14:50
- Föredragande: Per Stephani, Kalmarhem
- 10** **Information om Klimatneutrala Kalmar**
Kl. 14:50 – 15:00
- Föredragande: Charlotte Gustafsson Brynielsson, kommunledningskontoret
- 11** **Uppföljning av Kalmarsundsveckan**
Kl. 15:00 – 15:10
- Föredragande: Elvira Laneborg, kommunledningskontoret
- 12** **Uppdatering av biogasprojektet**
Kl. 15:10 – 15:20
- Föredragande: Elvira Laneborg, kommunledningskontoret
- 13** **Information om inkomna remissyttrande till klimatanpassningsplanen**
Kl. 15:20 – 15:25
- Föredragande: Karin Löfström, kommunledningskontoret

Handläggare
Karin Löfström

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-09-09

Ärendebeteckning
VMN 2021/0019

Vatten- och miljönämnden

Yttrande över förslag till översiktsplan för Kalmar kommun

Förslag till beslut

Vatten- och miljönämnden antar förslaget från ordföranden som sitt och överlämnar det till samhällsbyggnadsnämnden som vatten- och miljönämndens yttrande över Kalmar kommuns översiktsplan.

Bakgrund

Samhällsbyggnadsnämnden har beslutat att ställa ut förslag till översiktsplan för Kalmar kommun på samråd. Vatten- och miljönämnden har fått anstånd att yttra sig över översiktsplanen till septembermötet.

Yttrande

Vatten- och miljönämndens fyra övergripande kommentarer till översiktsplanen

Hållbar stadsdel

Kalmar kommun har höga ambitioner i hållbarhetsarbetet och vatten- och miljönämnden anser att i översiktsplanen bör det avspeglas genom att ett större område/stadsdel pekas ut som en ny modern, smart och cirkulär stadsdel som byggs extra klimatsmart. Lärdomar från arbetet med hållbar stadsdel i Snurrom kan här införlivas i fullskala i en ny stadsdel. I liket med Helsingborgs H2 eller Malmös Augustenborg och Örebros Tamarinden kan ett område väljas ut där innovativa, smarta och gröna lösningar ger möjlighet till boende med cirkulära och hållbara vanor. I området ska standarden för hållbart byggande vara hög, exempelvis cirkulära lösningar för vatten och dagvatten, hög energistandard där huskroppar delar på energin och kan producera egen energi, hållbara materialval och möjlighet till odling i område med inslag av höga biologiska värden i trygga kvarter.

Ofta regleras dessa delar i detaljplanearbetet men för att visa allvar med hållbarhetsarbetet i Kalmar kommun att bli klimatneutrala till 2030, värna den

biologiska mångfalden samt skapa ett cirkulärt samhälle med rent vatten vore det en god idé om översiktsplanen tog detta avstamp och pekade ut en stadsdel för ett intensivt hållbarhets projekt.

Ett förslag är att det inprickade området vid dagens industriområde längs bland annat Torsåsgatan alternativt befintliga områden i norrliden pekas ut till hållbar stadsutveckling där all ny bebyggelse sker med hög profil inom hållbarhetsområdet med exempelvis passivhusstandard, träbyggnation, egen energiproduktion, recirkulerande vatten, nyttjande av tekniskt vatten för spolning, smarta dagvattenlösningar och ambitionen att införa höga gröna värden med goda förutsättningar för biologisk mångfald.

Biologisk mångfald och gröna lungor

En av de fem principerna för hållbart byggande är Helhetssyn och samverkan. Att balansera alla översiktsplanens olika intresseområden är svårt under en planprocess och ännu svårare i genomförande. Vatten- och miljönämnden vill se hur det säkerställs att denna princip efterlevs. Fler underlag särskilt inom det gröna området saknas i dag och vatten- och miljönämnden vill se hur kommande underlag kommer införlivas i översiktsplanen så att programmet kan växa och ändras med ny kunskap.

För ekologisk hållbarhet finns ett antal väsentliga dokument som antingen inte ännu finns eller som är i behov av uppdatering. I flera fall kan det nya underlaget innebära att översiktsplanen måste ändras radikalt. Hur säkerställs att dessa frågor integreras i översiktsplanen när underlaget är redo?

Exempelvis finns en ekosystemanalys under framtagande som kommer ligga till grund för en ny grönplan. För att säkerställa att vi bevarar ”den lilla stadens charm” med närhet till kvalitativa grönområden med höga biologisk mångfald är det viktigt att grönplanen får hög status och att det säkerställs att de värdena som kommer pekas ut i ekosystemtjänstanalysen bevaras.

Övriga viktiga underlag som redan finns eller är kommande som översiktsplanen behöver nämna och beskriva hur den förhåller sig till är Naturmarkspolicy, Analys av ekosystemtjänster, Grönplan, Vattenförsörjningsplan, Mobilitetsplan, Handlingsplan netto noll utsläpp av växthusgaser 2045

Redan i dag vet vi innan ekosystemanalysen är klar att följande fyra områden har höga både biologiska värden, spelar en stor vikt vid skyfall samt är viktiga för människors rekreation:

- Tallhagsskogen- gammal värdefull skog med hög rekreation
- Revsudden, norr om revsuddevägen- höga naturvärden, det går att finna bättre lämpade ytor för nybyggnation
- I vidare exploatering av området norr om Norden bör våta områden i så hög grad som möjligt bevaras. (Kommunen arbetar intensivt med att anlägga nya våtmarker och bör inte torrlägga befintliga våtmarksområden.)
- Svaneberg Hagbynäs- Bland Kalmars högsta naturvärden stadsnära och viktigt område för rekreation, en vägdragning här bör föregås av studier och genomförande av alternativa insatser för att avlasta bilbumentrafik på Södra vägen för att uppnå samma mål som en ny avfart.

Stringens text och karta

Det som man talar mycket om i text måste även finnas representerad i kartan. Här lyfts två exempel fram:

Klimatanpassning lyfts tydligt fram i text och är till och med en av de fem principerna för hållbar byggnation. Trots detta finns inte framtagna kartunderlag med i översiktsplankartan. Det ger känslan av att dessa inte har använts som bas för beslut. Scenarier med framtida havsnivåhöjningarna bör finnas möjliga att se i översiktsplankartan.

Att vi måste öka grönskan i staden lyfts fram på olika ställen i texten, men med lite olika formuleringar (grön infrastruktur, rekreationsområden, grönytor, naturstråk). Dock är det endast redan befintliga grönområden som ska utvecklas. Om grönytan ska öka så måste annan mark omvandlas, annars bör vi nog omformulera oss.

Den lilla stadens charm

Ett mål är att bibehålla den lilla stadens charm med den stora stadens rika utbud. Det är tydligt beskrivet hur vi ska nå den stora stadens rika utbud, dessutom har vi en befolkningsutveckling som rör oss mot en stor stad. Vad är strategierna för att behålla den lilla stadens charm? För vatten- och miljönämnden är denna definition exempelvis en bevarad balans till närhet till grönområden med hög biologisk mångfald samtidigt som staden är tät nog och tillräckligt välplanerad för att du ska nå service och dina dagliga behov under tio minuter utan bil den så kallade tiominutersstaden.

Vatten- och miljönämndens kommentarer till översiktsplanen som är av mindre karaktär

Övergripande kommentarer

- På flera ställen i dokumentet, till exempel bland ställningstagande och under Hänsyn och värden, står det bör. För tydlighetens skull, skriv ska.
- På vissa ställen i översiktsplanen hänvisas till Kalmar flygplats, ändra till Kalmar Öland Airport.
- Under Mellankommunala frågor Risk och sårbarhet står att risk- och sårbarhetsfrågor hanteras regionalt. Under tidigare rubriker har man listat hur, vilka som ingår i samarbetet och så vidare. Vore bra om man även gjorde det här.
- Miljökvalitetsmålen följs inte längre upp i miljöbokslutet, utan kommer göras löpande på hemsidan. Detta bör därför tas bort under Mål för hållbar utveckling Nationella mål om klimat och miljöpåverkan.
- Vad kommer att hända med den befintliga VA-planen, som är ett tematiskt tillägg till den nuvarande översiktsplanen?

Frågor som berör Livskvalitet i ett grönt Kalmar

- Fokus ligger på antalet bostäder. Vi vet att våra boende mönster ändras, varför inte i stället prata om hur många människor det ska finnas plats för? På så sätt kan man enklare sadla om ifall nya boendemönster etableras.
- Under Ställningstaganden Bostäder och samhällsservice står att kommunen ska använda sitt markinnehav för bostäder och samhällsservice.

Innefattar detta även ekosystemtjänster, natur- och rekreationsmark? I så fall, skriv gärna ut det. Om inte, vad är ställningstagandet kring det?

- Utredning av ny tågstation vid Brageplan är inte bara för ökad pendling utan också som en reservstation vid höga vattenflöden (en klimatanpassningsåtgärd). Bra om detta är uttalat, så man förstår de dubbla värdena.

Frågor som berör Fossilbränslefritt och netto noll

- Det finns en stor konflikt mellan ökad säkerhet mot tunga transporter med farligt gods på Södra vägen och att få den trygg och attraktiv för gång och cykel. Otydligt hur denna konflikt ska lösas.
- Det beskrivs hur Kalmar Öland Airport ska arbeta för en fossilfri framtid, men samma resonemang förs inte för Kalmar hamn. Varför inte? Kan inte utvecklingen av till exempel flytande biogas till fartyg kunna vara ett område av intresse för kommunen likväl som elflyg?

Frågor som berör God vattenstatus

- Under Ställningstagande Friluftsliv står att kommunen ska utveckla kust och skärgård för friluftsliv. Hur är denna utveckling tänkt att se ut?
- En dricksvattenförsörjnings behövs tas fram och ÖP behöver förhålla sig till den när den finns framtagen.

Anna Thore
Ordförande i vatten- och miljönämnden

Handläggare
Karin Löfström

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-09-07

Ärendebeteckning
VMN 2021/0017

Vatten- och miljönämnden

Yttrande över remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Förbättrad avfallsstatistik – behov, brister och vägen framåt

Förslag till beslut

Vatten- och miljönämnden föreslår att kommunstyrelsen antar kommunledningskontorets yttrande som sitt och översänder det som Kalmar kommuns svar på RU Förbättrad avfallsstatistik till Naturvårdsverket.

Yttrande

Naturvårdsverkets remiss RU Förbättrad avfallsstatistik- behov, brister och vägen framåt är en skrivelse om hur framtagandet av nationell, offentlig statistik inom avfallsområdet kan förbättras. Kalmar kommun ställer sig bakom Naturvårdsverkets skrivelse i sin helhet.

Bakgrund

Naturvårdsverket fick i ändring av regleringsbrevet för budgetåret 20191 uppdrag om ”Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet för farligt avfall inklusive inrättande av digital lösning”.

Under senare år har kraven på statistik och rapportering inom avfallsområdet delvis ändrats till följd av bland annat ett antal såväl nya som reviderade direktiv inom avfallsområdet.

De uppgifter som samlas in av staten i Sverige i syfte att ta fram statistik samt följa upp mål och fullfölja kravställda rapporteringar på avfallsområdet styrs dels av ett 10-tal författningar från EU, dels av ett antal nationella mål fattade av regering och riksdag. Uppgifterna hämtas in i huvudsak via ett antal digitala lösningar som var och en hanterar vissa utpekade avfallsflöden och kopplar till en specifik lagstiftning.

Sammanfattning

Skrivelsen slår fast att avfallsstatistiken uppfyller ställda krav men att det finns brister vid insamling och sammanställning av uppgifter.

Naturvårdsverkets bedömer att avfallsstatistiken tillgodoser de krav som ställs för internationell rapportering enligt EU:s avfallsstatistikförordning och olika EU direktiv samt för nationell uppföljning av miljökvalitetsmål och producentansvar.

Det innebär dock inte att avfallsstatistiken är fri från brister.

Naturvårdsverket anser att det finns kvalitetsbrister som rör avsaknad av eller osäkerhet kring vissa uppgifter, listade nedan. Det finns även bristande förutsättningar för att kunna producera avfallsstatistik på ett så effektivt sätt som möjligt. Det rör bland annat vissa avfallsuppgifter inte lämnas standardiserat och maskinellt inläsningsbart, begränsade möjligheter att dela uppgifter mellan myndigheter till följd av sekretess, samt otydligheter i vissa regelverk.

Kvalitetsbrister listade av Naturvårdsverket:

- Uppgifter om bygg-, rivnings- och anläggningsavfall som inte tas emot på tillståndspliktiga anläggningar saknas.
- Uppgifter om tillförda mängder förpackningar är underskattade.
- Osäkra avfallsuppgifter från tjänstebranscherna.
- Oklarheter kring utvinningsavfall i avfallsstatistiken.
- Uppgifter om avfall från vissa icke-tillståndspliktiga anläggningar saknas.
- Ostrukturerade och icke kompletta uppgifter i miljörapporterna.
- Svårighet att dela uppgifter mellan myndigheter.
- Otydlighet kring vad insamlade uppgifter kan komma att användas till.
- Otydlighet kring vilka uppgifter som Naturvårdsverket behöver för rapportering och behov av sekretess gällande producentansvaren för bilar och däck.
- Avsaknad av rättslig grund för att samla in uppgifter och behov av sekretess gällande gränsöverskridande avfallstransporter.
- Krav på att lämna uppgifter digitalt och endast en gång samt ett samlat kundmöte uppfylls inte.

Naturvårdsverket bedömer att följande förslag bör genomföras för att hantera identifierade brister:

- Ändring i avfallsförordningen som syftar till rättsligt stöd för inhämtande av vissa uppgifter om gränsöverskridande avfallstransporter.
- Förtydligande av att uppgifter ska användas till framställande av statistik.
- Tillägg i offentlighets- och sekretessförordningen för att kunna skydda vissa känsliga uppgifter gällande gränsöverskridande avfallstransporter och producentansvaren för bilar och däck.
- Uppdrag till Naturvårdsverket om att utreda förutsättningar för ny digital lösning för miljörapportering.

Dessa förordningar kommer behöva revideras om Naturvårdsverkets förslag går igenom:

- Avfallsförordningen (2020:614)
- Förordning (1994:1236) om producentansvar för däck
- Förordning (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar
- Förordning (2007:185) om producentansvar för bilar

- Förordning (2008:834) om producentansvar för batterier
- Förordning (2014:1075) om producentansvar för elutrustning
- Förordning(2018:1462) om producentansvar för förpackningar
- Offentlighets- och sekretessförordning (2009:641)

Ingen av de föreslagna ändringarna kommer att påverka Kalmar kommuns arbete direkt.

Karin Lofström
Strateg ekologisk hållbarhet

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE

2021-02-18

Ärendenr:

NV-02826-20

Förbättrad avfallsstatistik

-

behov, brister och vägen framåt

Redovisning av ett regeringsuppdrag

Innehåll

SAMMANFATTNING	6
1. UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE	8
1.1 Uppdraget	8
1.2 Avgränsningar och prioriteringar	9
1.3 Genomförande	9
2. STATISTIK OCH VISSA RÄTTSLIGA FÖRUTSÄTTNINGAR	10
2.1 Olika typer av statistik	10
2.2 Sekretess	14
2.3 Behandling av personuppgifter	14
2.4 Publikt tillgängliggörande av avfallsuppgifter	15
2.5 Lämna uppgifter digitalt och endast en gång	16
3. BEHOV AV UPPGIFTER FÖR STATISTIK OCH RAPPORTERING	19
3.1 EU-gemensam statistik och måluppföljning	19
3.2 Nationell statistik och måluppföljning	23
3.3 Kievprotokollet och EU-förordningen om publikt utsläppsregister	27
4. SÅ HÄR TILLGODOSES BEHOVEN IDAG	28
4.1 Svenska miljörapporteringsportalen	28
4.2 E-tjänster för utökat producentansvar	30
4.3 Avfallsregistret	31
4.4 Insamling via enkäter	31
4.5 Övriga metoder för att samla in avfallsuppgifter	33
5. BRISTER VID INSAMLING OCH SAMMANSTÄLLNING AV UPPGIFTER FÖR STATISTIK OCH RAPPORTERING	36
5.1 Problemområden i dagens avfallsstatistik	36
5.2 Bristande förutsättningar för att producera statistik	41
5.3 Krav på att lämna uppgifter digitalt och endast en gång samt ett samlat kundmöte uppfylls inte	45
6. TÄNKBARA LÖSNINGAR, EN FRAMÅTBlick	47
6.1 Utveckling av och målbild för en bra avfallsstatistik	47
6.2 Pågående och planerat utvecklingsarbete	48
6.3 Förslag	52
6.4 Författningsförslag	54
6.5 Konsekvensutredning	58

7. KÄLLFÖRTECKNING	61
BILAGOR	67
Bilaga 1 Avfallsslag över vilka statistik ska tas fram enligt Europaparlamentets och rådets förordning 2150/2002 om avfallsstatistik	68
Bilaga 2 Näringsgrenar över vilka statistik ska tas fram enligt Europaparlamentets och rådets förordning 2150/2002 om avfallsstatistik	70
Bilaga 3 Åtgärder för återvinning och bortskaffande över vilka statistik ska tas fram enligt Europaparlamentets och rådets förordning 2150/2002 om avfallsstatistik	72
Bilaga 4 Avfallstyper och -behandling över vilka data ska tas fram för uppföljning av minskning av kommunalt avfall enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv	73
Bilaga 5 De uppgifter om spilloljor samt hur dessa hanteras över vilket data ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv	74
Bilaga 6 De uppgifter om livsmedelsavfall som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv	75
Bilaga 7 Avfallskoder i den europeiska avfallsförteckningen för de typer av avfall som vanligtvis innefattar livsmedelsavfall (för rapportering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv)	76
Bilaga 8 De uppgifter om förpackningar och förpackningsavfall som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall	77
Bilaga 9 De uppgifter om uttjänta fordon som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon	78
Bilaga 10 De uppgifter om EEE och WEEE som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), samt kategorier av EEE	80
Bilaga 11 De uppgifter om batterier som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer	81
Bilaga 12 De uppgifter om avfall som exporteras eller importeras som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets förordning (1013/2006) om transport av avfall	82

Sammanfattning

Uppdrag och genomförande

Naturvårdsverket har haft i uppdrag att utreda hur en förbättrad avfallsstatistik kan åstadkommas. Uppdraget har innefattat att beskriva behoven av insamling av uppgifter om avfall och hur vi kan samla in och sammanställa de uppgifter som behövs för att få ett bättre underlag för avfallsstatistik och rapportering inom avfallsområdet. Vidare har uppdraget innefattat att redogöra för vad som pågår och vad som behöver göras framöver för att förbättra avfallsstatistiken.

De delar om uppdraget som innefattade förslag om vissa författningsändringar samt att tillhandahålla en digital lösning för spårbarhet för farligt avfall redovisades i september 2019 respektive 1 november 2020.

Synpunkter har inhämtats från Sveriges Kommuner och Regioner, enskilda kommuner, länsstyrelser och Statistiska Centralbyrån.

Behov av och insamling av uppgifter för statistik och rapportering

De uppgifter som samlas in av staten i Sverige i syfte att ta fram statistik samt följa upp mål och fullfölja kravställda rapporteringar på avfallsområdet styrs dels av ett 10-tal författningar från EU som antingen gäller direkt i Sverige eller omsatts i svensk författning, dels av ett antal nationella mål fattade av regering och riksdag som ska följas upp.

Uppgifterna hämtas in i huvudsak via ett antal digitala lösningar som var och en hanterar vissa utpekade avfallsflöden och kopplar till en specifik lagstiftning. Andra metoder som används är till exempel enkäter och manuellt arbete eller att andra aktörer står för insamlingen.

Avfallsstatistiken uppfyller ställda krav men det finns brister vid insamling och sammanställning av uppgifter

Naturvårdsverkets bedömer att avfallsstatistiken tillgodoser de krav som ställs för internationell rapportering enligt EU:s avfallsstatistikförordning och olika EU-direktiv samt för nationell uppföljning av miljökvalitetsmål och producentansvar. Det innebär dock inte att avfallsstatistiken är fri från brister.

Naturvårdsverket anser att det finns kvalitetsbrister som rör avsaknad av eller osäkerhet kring vissa uppgifter. Det finns även bristande förutsättningar för att kunna producera avfallsstatistik på ett så effektivt sätt som möjligt. Det rör bland annat vissa avfallsuppgifter inte lämnas standardiserat och maskinellt inläsningsbart, begränsade möjligheter att dela uppgifter mellan myndigheter till följd av sekretess, samt otydligheter i vissa regelverk.

Pågående och planerade initiativ för en förbättrad avfallsstatistik

Det pågår, har nyligen genomförts, eller planeras en rad arbeten för att förbättra avfallsstatistiken. Några exempel är utveckling av en samlad digitala lösning för uppgifter om producentansvar (EUPA), tillhandahållandet av avfallsregistret, förbättrade uppgifter från tjänstesektorn, om förpackningar och om bygg- och anläggningsavfall, översyn avseende om fler statistikprodukter ska ingå i den officiella statistiken, utveckla en digital lösning så att uppgifter i miljörapporter lämnas i ett strukturerat och maskinläsbart format, samt förtydligande av behov av uppgifter för rapportering gällande producentansvaren för bilar och däck.

Förslag till åtgärder för en förbättrad avfallsstatistik

Naturvårdsverket bedömer att även följande förslag bör genomföras för att hantera identifierade brister:

- ändringar i avfallsförordningen som syftar till att ge tydligt rättsligt stöd för inhämtande av uppgifter om gränsöverskridande avfallstransporter i vissa syften samt att underlätta informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter i fråga om gränsöverskridande avfallstransporter,
- ändringar i förordningarna om producentansvar för elutrustning, batterier, bilar, däck, förpackningar och om retursystem för plastflaskor och metallburkar samt i avfallsförordningens bestämmelser om gränsöverskridande avfallstransporter i syfte att tydliggöra att uppgifterna får användas för framställande av statistik,
- tillägg i offentlighets- och sekretessförordningen för att kunna skydda vissa känsliga uppgifter gällande gränsöverskridande avfallstransporter och producentansvaren för bilar och däck,
- uppdrag till Naturvårdsverket att utreda förutsättningarna för en ny digital lösning för företagets årliga miljörapportering i samverkan med berörda myndigheter och aktörer där länsstyrelsernas bidrag särskilt tydligt bör framgå.

1. Uppdrag och genomförande

1.1 Uppdraget

Naturvårdsverket fick i ändring av regleringsbrevet för budgetåret 2019¹ uppdrag om ”Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet för farligt avfall inklusive inrättande av digital lösning”.

*”Naturvårdsverket ska upprätta och tillhandahålla en ändamålsenlig avfallsstatistik och spårbarhet av avfall som uppfyller kraven i de nya avfallsdirektiven. Naturvårdsverket ska som ett led i detta arbete senast den 31 januari 2020 redovisa förslag på de författningsändringar som behövs för att Naturvårdsverket ska kunna samla in och sammanställa de uppgifter som behövs för rapportering i enlighet med direktiven. Naturvårdsverket ska senast den 5 juli 2020 tillhandahålla en digital lösning för spårbarhet för farligt avfall som uppfyller kraven i avfallsdirektivet. **Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 31 januari 2021. Av denna redovisning ska det framgå hur arbetet framskridit och en tidplan för eventuell fortsatt arbete samt förslag på de författningsändringar som behövs för att förbättra spårbarhet och den avfallsstatistik som inte omfattas av kraven i avfallsdirektiven. Arbetet ska utgå från tidigare redovisade uppdrag om förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall (dnr M2016/02241/Ke och M2019/00235/Ke). Naturvårdsverket ska inhämta synpunkter från kommuner, länsstyrelser och övriga berörda myndigheter.**”*

Aktuell redovisning omfattar den markerade delen som enligt texten ska redovisas senast 31 januari 2021. Redovisningsdatumet har framflyttats till senast 1 mars 2021.

Förslag om författningsändringar som behövs för att Naturvårdsverket ska kunna samla in och sammanställa de uppgifter som behövs för rapportering i enlighet med direktiven² redovisades 5 september 2019 (Naturvårdsverket 2019a). En digital lösning för spårbarhet för farligt avfall som uppfyller kraven i avfallsdirektivet tillhandahölls 1 november 2020 efter avstämning med Miljödepartementet.

Bakgrund

Naturvårdsverket har ett ansvar för statistik och rapportering inom avfallsområdet (se vidare avsnitt 2.1). Under senare år har kraven på statistik och rapportering inom avfallsområdet delvis ändrats till följd av bland annat ett antal såväl nya som reviderade direktiv inom avfallsområdet. Naturvårdsverket har i flera steg utrett frågan om förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet i tidigare regeringsuppdrag

¹ Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Naturvårdsverket, regeringsbeslut M2019/00582/S, 2019-03-07.

² Ändrat uppdrag enligt regeringsbeslut M2019/01081/Ke, 2019-05-09.

(Naturvårdsverket 2019a, Naturvårdsverket 2019b, Naturvårdsverket 2016). Fokus har huvudsakligen varit på spårbarhet av farligt avfall.

1.2 Avgränsningar och prioriteringar

Uppdraget innefattar att utreda behoven av insamling av uppgifter om avfall och hur vi kan samla in och sammanställa de uppgifter som behövs för att få ett bättre underlag för avfallsstatistik och rapportering inom avfallsområdet. Den avfallsstatistik och rapportering som avses är statistik till EU, nationell officiell statistik, annan kravställd statlig statistik och rapportering (till exempel för måluppföljning) inom EU och nationellt.

Uppdraget innefattar även att beskriva vad som behöver göras framöver för att förbättra avfallsstatistiken och hur Naturvårdsverket avser att arbeta vidare med detta.

1.3 Genomförande

Uppdraget har genomförts på Naturvårdsverket av Agnes Willén, Lars Viklund, Ylva Lindén, Helena Forselius, Marijke Silander, Ulrika Gunnesby (projektledare till juni 2019) och Karin Klingspor (projektledare från juli 2019). En intern styrgrupp med Gunilla Sallhed, Karolina Ardesjö Lundén, Maria Elander och Pontus Lyckman har varit knuten till uppdraget.

Synpunkter har inhämtats från Sveriges Kommuner och Regioner, enskilda kommuner, länsstyrelser och Statistiska Centralbyrån avseende brister och problem som finns med kraven på statistik och rapportering inom avfallsområdet och med inhämtningen av uppgifter för detta syfte, samt möjliga lösningar på detta.

2. Statistik och vissa rättsliga förutsättningar

I detta kapitel redogörs för olika typer av statistik och några rättsliga förutsättningar som är centrala vid insamling, sammanställning och rapportering av statistik.

2.1 Olika typer av statistik

2.1.1 Begreppet statistik

Begreppet statistik kan ha olika betydelse i olika sammanhang och begreppet kan definieras på olika sätt. I EU:s statistikförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009) definieras statistik som ”kvantitativ och kvalitativ, aggregerad och representativ information som beskriver en gemensam egenskap hos en bestämd population”. I ett vidare perspektiv kan dock statistik betraktas som ett flerbottnat begrepp. SCB (SCB 2020a) beskriver till exempel begreppet enligt följande: ”Med statistik menas vetenskapen om metoder för insamling, bearbetning, redovisning och analys av data. Statistik är också den siffermässiga beskrivningen av en viss företeelse, till exempel i tabellform. Statistik har alltså två betydelser: dels metodiken eller processen, dels informationen eller själva produkten”. Även i statistikutredningen (SOU 2012:83, s.104) problematiseras och diskuteras statistikbegreppet och utredaren landade i att använda begreppet statistik i betydelsen ”som beteckning för numeriska sammanställningar av elementära observationer som kan hänföras till händelser, flöden eller tillstånd”.

2.1.2 Europeisk statistik

Det europeiska statistiksystemet (ESS) är partnerskapet mellan europeiska gemenskapens statistikmyndighet, dvs. kommissionen (Eurostat³), och de nationella statistikbyråerna (NSI) och andra nationella myndigheter som i medlemsstaterna ansvarar för att utveckla, framställa och sprida europeisk statistik (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009).

Myndigheter som har statistik som ingår i Eurostats årliga arbetsprogram, och listan över europeiska statistikprodukter, är ansvariga för europeisk statistik inom sitt område. 21 svenska myndigheter har ett sådant statistikansvar.

Naturvårdsverket är statistikansvarig myndighet för den svenska delen av den europeiska statistiken om avfall (Europaparlamentets och rådets förordning nr 2150/2002).

³ Ett generaldirektorat inom Europeiska kommissionen med uppgift att sammanställa och redovisa officiell statistik för Europeiska unionen och dess medlemsstater.

2.1.3 Det svenska statistiksystemet

STATISTIKANSVAR

Den statistik som statliga myndigheter producerar kan grovt delas in i officiell statistik och annan statlig statistik, se vidare nedan. Det svenska statistiksystemet är decentraliserat och statistikansvaret för den officiella statistiken är fördelat på 28 statistikansvariga myndigheter som tillsammans ansvarar för 22 ämnesområden, 112 statistikområden och 360 statistikprodukter (SCB 2020b). Naturvårdsverket är en av dessa 28 statistikansvariga myndigheter enligt förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

Naturvårdsverket är statistikansvarig myndighet för statistikområdet avfall, som är inordnat under ämnesområdet miljö.

OFFICIELL STATISTIK

Generellt

Officiell statistik ska finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning (SCB 2018). Framställning av officiell statistik ska uppfylla krav enligt lag (2001:99) om den officiella statistiken och förordning (2001:100) om den officiella statistiken. Statistiska centralbyrån har föreskriftsrätt gällande bland annat kvaliteten på uppgifterna inom den officiella statistiken (SCB-FS 2002:16).

Den statistikansvarig myndigheten beslutar om statistikens innehåll och omfattning inom sitt statistikområde⁴ och verksamheten för framställning av statistik ska vara organiserad så att den är avgränsad från myndighetens verksamhet i övrigt⁵.

Bland annat näringsidkare, stiftelser, ideella föreningar samt kommuner, regioner och kommunalförbund är skyldiga att till de statistikansvariga myndigheterna lämna uppgifter för den officiella statistiken och uppgifter för framställning av europeisk statistik.⁶ Vidare ska en statlig myndighet till statistikansvariga myndigheter lämna de uppgifter som behövs för framställning av officiell statistik. Uppgifterna ska lämnas vid den tidpunkt och på det sätt som myndigheterna kommer överens om.⁷

Vidare ska uppgifter för den officiella statistiken samlas in på ett sådant sätt att uppgiftslämnandet blir så enkelt som möjligt, står i proportion till användarnas behov, och är en rimlig arbetsbörda för uppgiftslämnarna. De statistikansvariga myndigheterna ska i så stor utsträckning som möjligt använda uppgifter ur befintliga register.⁸

⁴ 2 §, andra stycket, förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

⁵ 10 § förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

⁶ 7 § lag (2001:99) om den officiella statistiken.

⁷ 6 § förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

⁸ 4 §, första och andra stycket, förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

När en statistikansvarig myndighet samlar in uppgifter för framställning av statistik från någon annan än en statlig myndighet, ska den samtidigt ange bland annat ändamålet med uppgiftsinsamlandet, vilka bestämmelser en eventuell skyldighet att lämna uppgifter grundas på, vem som samlar in uppgifterna eller på vems uppdrag insamlandet sker och vilka bestämmelser om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som kan bli tillämpliga på uppgifter hos den insamlade myndigheten.⁹

Avseende avfallsstatistik

Som statistikansvarig myndighet för statistikområdet avfall bestämmer således Naturvårdsverkets om statistikens innehåll och omfattning inom avfallsområdet, såsom vilka variabler och objekt som ska undersökas och i slutändan redovisas. Det är även Naturvårdsverket som avgör vilka metoder som ska användas för att få fram statistik till önskad kvalitet. (SCB 2020c)

Inom statistikområdet avfall finns det i dagsläget två statistikprodukter som är klassificerade som Sveriges officiella statistik (SOS), dessa är ”Avfall, förpackningar” (SCB 2020d) och ”Avfall, uppkommet och behandlat” (SCB 2020e). Dessa produkter beskrivs mer utförligt i 3.2.1.

ANNAN STATLIG STATISTIK

Generellt

Utöver den officiella statistiken tas det också fram mycket annan statistik i Sverige, inom såväl den privata som den offentliga sektorn. I många fall skiljer sig den övriga statliga statistiken tydligt från den som ingår i Sveriges officiella statistik. Det är fallet när det till exempel rör sig om myndigheters interna driftstatistik eller engångsvisa statistiska undersökningar inom ramen för en utredning e.d. Till inte ringa del handlar det dock om statistik som till sin karaktär påminner om den officiella statistiken, till såväl innehåll som spridning. Statistik, som kan sägas ha en liknande allmäninformativ karaktär, kan hämtas såväl från de statistikansvariga myndigheterna som från andra myndigheter. (SOU 2012:83, ss 144–145)

Annan statlig statistik kan, under förutsättning att statistiken är framställd av staten och har ett vidare syfte än att utgöra rent intern driftstatistik, omfattas av en del av regelverket som den officiella statistiken omfattas av. (SOU 2012:83, s. 111)

I stort sett samtliga statistikansvariga myndigheter tar, utöver sin officiella statistik, även fram annan statistik av allmäninformativ karaktär och ger den i stort sett samma spridning som den officiella statistiken. Det kan handla om bearbetningar av myndighetens officiella statistik, till exempel nedbrytningar på lägre geografiska nivåer, som då inte klassas som officiell statistik. Det kan också handla om annan

⁹ 7 § förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

återkommande statistik, som myndigheten har valt att inte (ännu) göra till officiell statistik. I det senare fallet kan det röra sig både om statistik som producerats under lång tid och om nyare statistikprodukter. (SOU 2012:83, s. 145)

Annan statlig statistik kan således tas fram såväl utifrån krav (i rättsakter på EU-nivå, svensk författning eller i nationella mål) som på eget initiativ.

Avseende avfallsstatistik

Inom statistikområdet avfall tar Naturvårdsverket fram annan statistik som tillgodoser informationsbehov men som av olika skäl inte är officiell. Exempel på två kravställda statistikprodukter inom avfallsområdet, som inte är klassificerade som officiella, är ”Avfall, elutrustning och batterier” (SCB 2020f) och ”Avfall, gränsöverskridande transporter” (SCB 2020g). Naturvårdsverket planerar att på sikt göra flera statistikprodukter officiella, exempelvis de två nyss nämnda. Det går att läsa mer om annan statlig statistik i avsnitt 3.2.2.

2.1.4 Rapportering och internationell rapportering

Ett viktigt syfte med den avfallsstatistik som Naturvårdsverket är ansvarig för är att kunna uppfylla nationella och internationella rapporteringskrav. Nedan anges fyra exempel på statistikprodukter som Naturvårdsverket tar fram och som finns representerade i statistikdatabasen på SCB, och som i samtliga fall också utgör underlag till internationell (och i vissa fall dessutom nationell) rapportering.

Statistikprodukten ”Avfall, uppkommet och behandlat” används som underlag för nationella uppföljning av avfallsmål inom miljömålssystemet och som underlag till internationell rapportering av avfall och avfallshantering i enlighet med mål i EU:s olika avfallsdirektiv samt EU:s avfallsstatistikförordning.

Statistikprodukten ”Avfall, förpackningar” används för nationell uppföljning av producentansvaret för förpackningar, samt för internationell rapportering enligt EU:s förpackningsdirektiv.

Statistikprodukten ”Avfall, elutrustning och batterier” används för internationell rapportering i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer.

Statistikprodukten ”Avfall, gränsöverskridande transporter” används för internationell rapportering i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (1013/2006) om transport av avfall.

2.2 Sekretess

Uppgifter som förekommer i underlag som används för statistik kan omfattas av sekretess vilket bland annat finns reglerat i 24 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Av bestämmelsen framgår att sekretess kan råda i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Avgörande för att sekretess ska gälla är inte ändamålet med uppgiften, eller om uppgiften behandlas som officiell eller annan statistik, utan den verksamhet i vilken den förekommer. Det kan leda till att en uppgift hos en myndighet är offentlig inom en handläggande avdelning men sekretessbelagd inom en avdelning som framställer statistik. Sekretessen enligt första stycket är absolut.

I bestämmelsens tredje stycke finns undantagsfall där ett omvänt skaderekvisit gäller, dvs. att det råder en presumtion för sekretess för uppgifterna. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller liknande förhållande är direkt hänförlig till den enskilde får lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men.

Naturvårdsverket har en särskild verksamhet för framställning av statistik, vilket innebär att statistiksekretess är tillämplig för de uppgifter som hanteras inom den särskilda verksamheten. All officiell statistik som Naturvårdsverket själv tar fram hanteras inom den särskilda verksamheten men även andra statistikprodukter kan i tillämpliga fall hanteras inom den särskilda verksamheten.

För att uppgifter som hanteras inom den särskilda verksamheten ska kunna lämnas ut krävs att något av undantagen enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen är tillämpligt.

Annan statlig statistik, som inte hanteras inom den särskilda verksamheten, omfattas inte av statistiksekretess. För sådana uppgifter kan emellertid sekretess råda på annan grund, vilket medför att en sekretessprövning alltid behöver göras innan uppgifter lämnas ut.

2.3 Behandling av personuppgifter

Vid framställning av statistik ska en statistikansvarig myndighet ta hänsyn till hur personuppgifter, om sådana förekommer, får behandlas. Det följer av EU:s dataskyddsförordning (Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2016/679) och kompletterande nationell lagstiftning hur personuppgifter får behandlas. Det finns även särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter i lagen om

den officiella statistiken och förordningen om den officiella statistiken¹⁰. Huvudregeln är att en statistikansvarig myndighet får behandla personuppgifter för framställning av statistik och att myndigheten är personuppgiftsansvarig för sådan behandling. Behandling av personuppgifter får även omfatta uppgift om personnummer. Känsliga personuppgifter bör inte förekomma i statistiken som avser avfall i dessa sammanhang. En statistikansvarig myndighet kan också vara personuppgiftsbiträde åt en annan statistikansvarig myndighet.

Vidare får uppgifter som behandlas för framställning av officiell statistik även behandlas för framställning av annan statistik och för forskning. Detta gäller dock endast om ändamålet med behandlingen inte är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

Det kan noteras att rätten till rättelse och rätten till begränsning av behandling av personuppgifter, enligt artiklarna 16 och 18 i EU:s dataskyddsförordning, inte gäller vid behandling av personuppgifter som är tillåten enligt lagen om den officiella statistiken eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

2.4 Publikt tillgängliggörande av avfallsuppgifter

Statistikansvariga myndigheter omfattas av författningskrav om spridning av europeisk statistik¹¹ och på allmän tillgång till den nationella officiella statistiken¹². I båda fallen ska spridningen av statistiken följa de statistiska principerna om opartiskhet, dvs. att statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på ett neutralt sätt och att alla användare ska behandlas lika, och om tillgänglighet och tydlighet, dvs. att statistiken presenteras i ett tydligt och lättbegripligt format, offentliggörs på lämpligt sätt och görs tillgänglig tillsammans med tillhörande metadata och anvisningar.

Svenska förvaltningsmyndigheter omfattas även av rättsliga förpliktelser att säkerställa att allmänheten, ges tillgång till miljöinformation, ges möjlighet att delta i beslutsprocesser på miljöområdet och ges rätt till rättslig prövning i miljöfrågor, enligt Århuskonventionen (UNECE).

Att bara tillhandahålla allmänna handlingar på begäran och att hålla offentliga register är inte längre tillräckligt. Idag finns EU-krav på publik elektronisk spridning av förvaltningsmyndigheters miljöinformation ska ske via internet¹³. EU-kravet på publik spridning av miljöinformation via internet har i Sverige

¹⁰ Se 14–17 §§ lag (2001:99) om den officiella statistiken samt 8–10 §§ förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

¹¹ Kap IV Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009.

¹² 3a § lag (2001:99) om den officiella statistiken.

¹³ Artikel 7 Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG (Miljöinformationsdirektivet).

ansetts omhändertaget (proposition 2004/05:65) i och med att varje förvaltningsmyndighet har ett eget implicit ansvar för publik spridning av sin information, tillhandahållande av sin information till andra myndigheter samt ett ansvar för att hjälpa den enskilde (privatperson, företag eller annan organisation) genom att inhämta information från andra myndigheter.

För de statliga (centrala och regionala) förvaltningsmyndigheterna gäller, mer specifikt, att:

- varje förvaltningsmyndighet har eget ansvar för att på begäran lämna ut uppgifter ur allmänna handlingar till enskilda respektive uppgifter som myndigheten förfogar över till andra myndigheter¹⁴,
- varje förvaltningsmyndighet har en allmän serviceskyldighet att se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla, en allmän tillgänglighetsskyldighet för kontakter med enskilda samt en allmän samverkansskyldighet mellan myndigheter¹⁵,
- varje förvaltningsmyndighet har ett allmänt uppdrag¹⁶ att utveckla verksamheten, att samarbeta med myndigheter och andra, att ta till vara fördelar för enskilda och staten som helhet, att tillhandahålla information om myndighetens verksamhet samt att följa förhållanden utanför myndigheten.

Vidare får allmänhetens tillgång till miljöinformation hos vissa enskilda organ som utför offentlig förvaltningsuppgift inte begränsas¹⁷ om det är uppenbart att intresset av allmän kännedom väger tyngre än det intresse som sekretessen är tänkt att skydda, eller om uppgiften avser utsläpp i miljön.

Avfallsuppgifter tillgängliggörs publikt på olika sätt i Sverige. Den officiella avfallsstatistiken publiceras bland annat i statistikdatabasen på SCB:s hemsida, men delvis också på Naturvårdsverkets hemsida (se avsnitten 2.1 och 3.2.1). Annan kravställd statlig avfallsstatistik, måluppföljning och rapportering rörande avfall publiceras bland annat på Naturvårdsverkets hemsida (se avsnitten 3.2.2, 3.2.3 och 3.3). Annan miljöinformation som rör avfall publiceras också på Naturvårdsverkets och andra myndigheters hemsidor.

2.5 Lämna uppgifter digitalt och endast en gång

Styrningen från EU går mot att medborgare inom EU/EES ska ha full tillgång till digitala tjänster som möjliggör att uppgiftslämnande är ett digitalt förfarande

¹⁴ 6 kap. 5§ offentlighets och sekretesslag (2009:400).

¹⁵ 6–8 §§ förvaltningslag (2017:900).

¹⁶ 6 § myndighetsförordning (2007:515).

¹⁷ Lag (2005:181) om miljöinformation hos vissa enskilda organ och 10 kap 5 § offentlighets- och sekretesslag (2009:400).

oavsett var i unionen man bor eller verkar. Verksamhetsutövares uppgiftslämnande till myndigheter och övriga myndighetskontakter inom avfallsområdet behöver utvecklas så att interaktionen sker som delar av olika samtjänster som utvecklas löpande.

Att uppgiftslämnaren ska behöva lämna uppgifter endast en gång och att det ska ske digitalt som standard framhålls också i den digitala transformationen på EU-nivå som styrs av strategin för en inre digital marknad i Europa (Europeiska kommissionen, 2015). Under detta strategiparaply finns EU:s olika styrdokument för digitalisering. Bland styrdokumenterna för digitalisering av offentlig sektor finns bland annat handlingsplan för e-förvaltning (Europeiska kommissionen, 2016) som etablerar ett antal EU-gemensamma grundprinciper:

- Digitalt som standard
- Endast en gång
- Inkluderande och tillgänglighet
- Öppenhet och insyn
- Gränsöverskridande som standard
- Interoperabilitet som standard
- Tillförlitlighet och säkerhet

Av dessa har ”Digitalt som standard” och ”Endast en gång” störst påverkan på arbetssättet inom offentlig sektor och på hur författning utvecklas, och innebär till del krockar med dagens arbetssätt och författning.

Digitalt som standard: Offentliga förvaltningar bör leverera sina tjänster digitalt (inklusive maskinläsbara uppgifter) som förstahandsalternativ (medan andra kanaler fortfarande hålls öppna för personer som inte är uppkopplade, av eget val eller av nödvång). Offentliga tjänster bör också tillhandahållas via en enda kontaktpunkt (eller one-stop-shop) och via olika kanaler.

Endast en gång: Offentliga förvaltningar bör säkerställa att medborgare och företag endast behöver lämna samma uppgifter en enda gång till en offentlig förvaltning. Om offentliga förvaltningar har rätt att vidareutnyttja dessa data internt ska de vidta åtgärder, med iakttagande av bestämmelser om uppgiftsskydd, så att det inte medför några ytterligare bördor för medborgare och företag.

De EU-gemensamma grundprinciperna införlivas löpande i EU:s rättsakter, till exempel finns de i avfallsdirektivet¹⁸ och EU:s statistikförordning (se avsnitt 2.1.3). Grundprinciperna är viktiga styrsignaler för medlemsstaternas åtaganden på digitaliseringsområdet och har i Sverige omsatts i det nationella ramverket för digital samverkan som tagits fram inom ramen för eSam¹⁹ och som sedan februari

¹⁸ Artikel 35.4 Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG.

¹⁹ eSam - Offentlig samverkan för ökad digitalisering. Ett medlemsdrivet program för samverkan mellan 28 myndigheter och Sveriges Kommuner och Regioner.

2020 förvaltas av Myndigheten för digital förvaltning (DIGG). EU:s styr signaler inom digitaliseringsområdet genomförs i Sverige även på en rad andra sätt^{20 21}.

Inhämtandet av uppgifter från företag förväntas ske via ett samlat kundmöte mellan företag och offentlig sektor utifrån olika företagshändelser. En gemensam digital ingång till det offentliga för företag och privatpersoner (det ”samlade kundmötet”) eftersträvas på olika sätt på EU-nivå²² och nationellt²³.

Avfallsuppgifter delas mellan ett stort antal aktörer inom offentlig sektor som finns på nationell, regional och lokal nivå. Det betyder att de arbetssätt och lösningar som tas fram för informationshanteringen av avfallsflöden behöver stödja användning hos alla dessa aktörer. Inom pågående samverkan om Smart miljöinformation²⁴ har man kommit överens om en gemensam målbild för miljöinformation, som innefattar detta för bland annat avfallsuppgifter.

²⁰ Förordning (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag.

²¹ Regeringsuppdrag till Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) och andra myndigheter, bland annat avseende etablering av ett nationellt ramverk för grunddata.

²² Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2018/1724. (SDG-förordningen)

²³ Till exempel genom att Myndigheten för digital förvaltning har i uppdrag att samordna det nationella införandet av SDG-förordningen med de aktörer som berörs, Tillväxtverket arbete med att utveckla s.k. sam tjänster, och den myndighetsgemensamma webbsidan med information och e-tjänster till dem som ska starta eller driver företag (www.verksam.se).

²⁴ Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att leda arbetet med att digitalisera och tillgängliggöra miljöinformation, vilket sker genom ”Smart miljöinformation” där 14 organisationer är representerade i det strategiska forumet Miljöinformationsrådet. <http://www.naturvardsverket.se/smartmiljoinformation> [2020-11-23].

3. Behov av uppgifter för statistik och rapportering

De uppgifter som samlas in av staten i Sverige i syfte att ta fram statistik samt följa upp mål och fullfölja kravställda rapporteringar på avfallsområdet styrs dels av krav från EU som antingen gäller direkt i Sverige (förordning) eller omsätts i svensk författning (direktiv), dels av mål fattade av regering och riksdag och som ska följas upp. I detta kapitel beskrivs dessa krav på statistik och rapportering på avfallsområdet. Inledningsvis beskrivs kraven i de rättsakter som finns på EU-nivå. Därefter följer hur de i aktuella fall omsätts i svensk författning samt de nationella mål som ställer krav på uppgifter om avfall.

3.1 EU-gemensam statistik och måluppföljning

3.1.1 Avfallsstatistikförordningen

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (2150/2002) om avfallsstatistik ska medlemsstaterna vartannat år rapportera uppkomna mängder avfall fördelat på 18 näringsgrenar samt hushåll och 51 avfallsslag, samt hur avfall som samlats in i landet har behandlats, fördelat på 20 behandlingstyper och avfallsslagen enligt ovan (se bilaga 1–3 för fler detaljer).

Insamling av de uppgifter som krävs för att rapportera enligt kraven i avfallsstatistikförordningen hämtas på flera olika sätt, främst från Svenska miljörapporteringsportalen (SMP) men också från branschorganisationer och sektorsmyndigheter, till exempel Avfall Sverige (kommunernas insamlade avfall). Dessutom samlas data in via webbenkäter.

3.1.2 Avfallsdirektivet

I EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) finns ett mål för förberedande för återanvändning och materialåtervinning av avfall från hushåll och liknande avfall med annat ursprung. Åtminstone papper, metall, plast och glas ska omfattas. För denna måluppföljning efterfrågas uppgifter om uppkomna mängder avfall från hushåll, samt hur mycket av detta avfall som behandlats genom materialåtervinning. I avfallsdirektivet finns också ett mål för förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall. För denna måluppföljning efterfrågas uppgifter om uppkommen mängd icke-farligt bygg- och rivningsavfall (förutom avfall som definieras i kategori 17 05 04), samt hur stora mängder av detta avfall som behandlats genom återvinning eller återfyllnad.

Vid revideringen av avfallsdirektivet som skedde 2018 tillkom några nya rapporterings- och måluppföljningskrav som gäller från och med dataår²⁵ 2020. Ett av dem är att förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka. För denna måluppföljning efterfrågas uppgifter om uppkomna mängder avfall fördelat på 14 avfallstyper, hur stora mängder av detta avfall som samlats in separat (frivillig uppgift) samt hur detta avfall har behandlats, fördelat på 4 behandlingstyper (se bilaga 4 för fler detaljer). En annan rapportering som tillkom vid revideringen handlar om spillojor. Den rapporteringen ställer krav på uppgifter om mängden mineralbaserade och syntetiska smörjoljor och oljor för industriella ändamål som släpps ut på marknaden samt på hur dessa oljor tas om hand när de blivit avfall, inklusive resultatet av eventuell regenerering (för detaljer, se bilaga 5). Ytterligare en nyhet från revideringen av avfallsdirektivet är att medlemsstaterna ska rapportera uppgifter om den mängd livsmedelsavfall som uppstår i livsmedelskedjans olika led. De uppgifter som behövs till detta är total mängd livsmedelsavfall som uppstår i primärproduktionen, bearbetning och tillverkning, detaljhandel och annan livsmedelsdistribution, restauranger och cateringtjänster samt hos hushåll. Se bilaga 6–7 för vilka avfallstyper som ingår och hur olika avfallstyper ska allokteras till de olika leden. Uppföljning enligt avfallsdirektivet sker årligen.

För insamling av de uppgifter som behövs för uppföljning av kraven i avfallsdirektivet används flera olika metoder och datakällor. Till exempel används uppgifter från e-tjänsten för producentansvar (se avsnitt 4.2), uppgifter som inkommer via enkäter gällande producentansvaret för förpackningar (se avsnitt 4.4.1), miljörapporter i Sveriges miljörapporteringsportal (se avsnitt 4.1), från branschorganisationen Avfall Sverige (se avsnitt 4.5.2) och från SCB:s statistikdatabas. För de sedan revideringen tillkomna rapporteringarna planerar Naturvårdsverket i tillägg att inhämta uppgifter via enkäter (se avsnitt 4.4), från avfallsregistret (se avsnitt 4.3.2), från kommunernas renhållningsregister, från SCB:s företagsdatabas och via plockanalyser. Uppgifter kommer också att samlas in i samverkan med aktörer inom den frivilliga överenskommelsen Samverkan för minskat matsvinn (Naturvårdsverket 2020a) med representanter från alla delar av livsmedelskedjan.

3.1.3 Förpackningsdirektivet

I Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall finns materialåtervinningsmål för förpackningsavfall av materialslagen plast, papper, glas, järn, aluminium, trä, plast samt för totalt förpackningsavfall. Dessutom ska uppgifter lämnas om förpackningsavfall av andra material än de som anges ovan. I förordningen finns också krav på att rapportera uppgifter om mängden återanvändbara förpackningar. Se bilaga 8 för

²⁵ Med dataår (kallas även referensår) avses det år för vilket uppgifter ska samlas in. Det år som uppgifterna ska lämnas till kommissionen kallas för rapporteringsår. Vanligtvis rapporteras uppgifter till kommissionen 18 månader efter utgången av dataåret, vilket som exempel innebär att uppgifter för 2018 (dataår) rapporteras in 2020 (rapporteringsår).

fler detaljer. Direktivet ställer också krav på uppgifter om mängden plastbärkassar som sätts på marknaden. För plastbärkassar finns ett minskningsmål. Den uppgift som i detta syfte ska rapporteras är antal plastbärkassar som släppts ut på marknaden under dataåret. Uppföljning enligt förpackningsdirektivet sker årligen.

Insamling av de uppgifter som krävs för att rapportera enligt kraven i förpackningsdirektivet sker idag via enkäter (se avsnitt 4.4.1) och via en enklare e-tjänst när det gäller uppgifter om plastbärkassar (se avsnitt 4.5.3), men framöver ska Naturvårdsverkets e-tjänst för utökat producentansvar användas (se avsnitt 4.2.1).

3.1.4 Direktivet om uttjänta fordon (ELV)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon (end of life vehicles, ELV) innehåller krav på lämnande av uppgifter om behandling av uttjänta fordon. Medlemsstaterna ska lämna uppgifter om hur de uttjänta bilarna behandlas fördelat på olika behandlingsmetoder, totalt för alla uttjänta bilar i medlemsstaten, men också fördelat på olika materialfraktioner efter fragmentering. Se bilaga 9 för fler detaljer. Uppföljning enligt ELV-direktivet sker årligen.

Insamling av de uppgifter som krävs för att rapportera enligt kraven i ELV-direktivet sker via en branschorganisation (se avsnitt 4.5.2).

3.1.5 Direktivet om elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) innehåller krav på att rapportera uppgifter om mängden elektrisk och elektronisk utrustning som släpps ut på marknaden fördelat på några olika kategorier. Direktivet innehåller också krav på att rapportera hur mycket av avfallet av dessa produkter som samlas in och hur det sedan behandlas, fördelat på olika behandlingstyper, det finns också återvinningsmål för olika kategorier av WEEE. Se bilaga 10 för fler detaljer. Uppföljning enligt WEEE-direktivet sker årligen.

Insamling av de uppgifter som krävs för att rapportera enligt kraven i WEEE-direktivet sker via Naturvårdsverkets e-tjänst för utökat producentansvar (se avsnitt 4.2.2).

3.1.6 Batteridirektivet

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG finns mål för insamling och återvinning av batterier och ackumulatorer. Uppgifterna som ska rapporteras till kommissionen inbegriper mängd som satts på marknaden och insamlade mängder, fördelat på fyra batterikategorier samt återvinningseffektivitet för tre kategorier av batterier. Se bilaga 11 för fler detaljer. Uppföljning enligt batteridirektivet sker årligen.

Insamling av de uppgifter som krävs för att rapportera enligt kraven i batteridirektivet sker via Naturvårdsverkets e-tjänst för utökat producentansvar (se avsnitt 4.2.2).

3.1.7 Konvention och EU-förordning om in- och utförsel av avfall

Såväl Baselkonventionen om gränsöverskridande avfallstransport och slutligt omhändertagande av farligt avfall (UNEP) som Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1013/2006 om transport av avfall innehåller krav på rapportering av vissa uppgifter om gränsöverskridande transporter av avfall. Det är Naturvårdsverket som har ansvar för denna rapportering till Baselkonventionens sekretariat respektive EU-kommissionen. Uppgifterna som ska rapporteras enligt Baselkonventionen inbegriper bland annat mängder av olika typer av avfall som exporterats eller importerats, avsändar-, transit- respektive mottagarländer, behandlingsmetoder samt om avfall som inte kunnat behandlas enligt transportanmälan. Till EU-kommissionen ska årligen skickas in dels kopia på den rapport som skickats till Baselsekretariatet, dels uppgifter som efterfrågas i det frågeformulär som återfinns i bilaga IX till förordning (EG) 1013/2006. Se bilaga 12 för fler detaljer. Uppföljning enligt Baselkonventionen och förordning 1013/2006 sker årligen.

3.1.8 Deponidirektivet

Rådets direktiv 1999/31/EG om deponering av avfall innehåller minskningsmål för deponering av biologiskt nedbrytbart kommunalt avfall samt krav på en maxnivå för hur mycket kommunalt avfall som får deponeras (av genererad mängd). Uppföljning enligt deponidirektivet sker årligen.

3.1.9 Utvinningsavfallsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG om hantering av avfall från utvinningsindustrin innehåller krav på att var tredje år rapportera om genomförandet av direktivet och en uppskattning av antalet utvinningsavfallsanläggningar, samt att varje år rapportera vissa händelser vid avfallsanläggningarna till kommissionen.

3.1.10 Engångsplastdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2019/904 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön antogs 2019 och har ännu inte implementerats i svensk lagstiftning. Kommissionen arbetar med att ta fram genomförandeakter som specificerar vilka typer av uppgifter som ska rapporteras och hur underlaget ska beräknas. Direktivet innehåller en mängd mål och andra typer av uppföljningar och det första dataåret för uppföljning är 2022. I stora delar är de produkter som omfattas av engångsplastdirektivet förpackningar, varför det är troligt att uppgiftsinsamlingen kommer att synkroniseras med den som idag finns, och håller på att utvecklas, för uppföljning av förpackningsdirektivet och förpackningsförordningen.

3.2 Nationell statistik och måluppföljning

3.2.1 Officiell statistik

Idag finns det två produkter inom avfallsstatistiken som ingår i Sveriges officiella statistik. Den ena är statistikprodukten över uppkomna och behandlade avfallsmängder. Statistiken omfattar dels allt avfall som uppkommer i Sverige, fördelat på olika näringsgrenar och hushåll, dels allt avfall som behandlas i Sverige, fördelat på avfallsområden och behandlingstyper. Statistiken över uppkommet och behandlat avfall regleras av Europaparlamentets och rådets förordning (2150/2002) om avfallsstatistik, se även avsnitt 3.1.1. Statistiken finns presenterad i statistikdatabasen på SCB:s webbplats (SCB 2020e).

Den andra statistikprodukten som ingår i Sveriges officiella statistik är statistiken över förpackningar och förpackningsavfall. I Sverige finns det utökat producentansvar för förpackningar och förpackningsavfall. Statistiken är uppdelad på mängder förpackningar som sätts på marknaden och mängden förpackningsavfall behandlas, fördelat på olika materialslag och olika behandlingstyper. Förpackningsdirektivet (se avsnitt 3.1.3) har implementerats i svensk lagstiftning genom **förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar** samt delvis i förordning (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar. I förordningen om producentansvar för förpackningar finns motsvarande materialåtervinningsmål som i direktivet, några av målen är dock högre nationellt och/eller ska nås tidigare jämfört med målen i direktivet. I förordningen finns det mål för hur mycket som ska materialåtervinnas av förpackningsavfall totalt samt av materialslagen plast, papper, glas, järn, aluminium, trä, plast respektive aluminium som omfattas av förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar samt förpackningsavfall av andra material än de som anges ovan. De tre sista målen är endast nationella och finns inte i direktivet. I förordningen finns, precis som i direktivet, också krav på att rapportera uppgifter om mängden återanvändbara förpackningar. Uppgifter om förpackningar och förpackningsavfall finns presenterad i statistikdatabasen på SCB:s webbplats (SCB 2020d).

3.2.2 Annan statlig statistik

Inom avfallsområdet tas det också fram statistik som i dagsläget inte ingår i den officiella statistiken.

RAPPORTERING ENLIGT AVFALLSFÖRORDNINGEN

Avfallsdirektivet (se avsnitt 3.1.2) har implementerats i svensk lagstiftning genom **avfallsförordning (2020:614)**. I avfallsförordningen finns krav på att Naturvårdsverket ska rapportera till Europeiska kommissionen för att uppfylla de krav som finns i avfallsdirektivet och avfallsstatistikförordningen.

MÅL INOM PRODUCENTANSVAREN

I Sverige finns det ett flertal produkter som omfattas av så kallat utökat producentansvar. Producentansvaret innebär bland annat att producenterna ansvarar för att samla in och ta omhand uttjänta produkter. Naturvårdsverket har tillsyn över och ansvarar för producentansvaret för förpackningar, returpapper, bilar, däck, batterier och elutrustning. Producentansvaren regleras av nationella förordningar, och för de flesta producentansvar finns det krav på uppföljning i form av till exempel insamlings- eller materialåtervinningsmål.

De delar av ELV-direktivet (se avsnitt 3.1.4) som rör rapportering av uppgifter om avfall och om återvinningsmål har implementerats i svensk lagstiftning genom **förordning (2007:185) om producentansvar för bilar**. I denna förordning finns mål för återvinning/återanvändning av bilar som motsvarar dem i direktivet.

WEEE-direktivet (se avsnitt 3.1.5) har implementerats i svensk lagstiftning i huvudsak genom **förordning (2014:1075) om producentansvar för elutrustning**. I denna förordning finns återvinningsmål för kategorierna temperatur-regleringsutrustning, bildskärmar, lampor, stor elutrustning, liten elutrustning samt liten it- och telekommunikationsutrustning. Statistiken för elutrustning, som redogör för mängd sålda produkter, insamlade mängder samt behandlade mängder, fördelat på olika produktkategorier och olika behandlingstyper, finns sedan några år presenterade i statistikdatabasen på SCB:s webbplats (SCB 2020f).

Batteridirektivet (se 3.1.6) har implementerats i svensk lagstiftning i huvudsak genom **förordning (2008:834) om producentansvar för batterier**. I denna förordning finns insamlingsmål för bil- och industribatterier som innehåller bly, bil- och industribatterier som inte innehåller bly samt för andra batterier än de som anges ovan. Dessutom finns särskilda mål för omhändertagande och återvinning av kvicksilver, bly och kadmium från batterier. Statistiken för batterier, som redogör för mängd sålda produkter, insamlade mängder samt behandlade mängder, fördelat på olika produktkategorier och olika behandlingstyper, finns sedan några år presenterade i statistikdatabasen på SCB:s webbplats (SCB 2020f).

I **förordning (2018:1463) om producentansvar för returpapper** finns ett materialåtervinningsmål för returpapper. Det svenska producentansvaret för returpapper med tillhörande måluppföljning har ingen motsvarighet i EU-gemensam lagstiftning.

Enligt **förordning (1994:1236) om producentansvar för däck** ska producenterna lämna uppgifter till Naturvårdsverket om resultatet av återanvändning, materialåtervinning och andra förhållanden som rör det slutliga omhändertagandet av däck. Det svenska producentansvaret för däck har ingen motsvarighet i EU-gemensam lagstiftning.

RAPPORTERING ENLIGT FÖRORDNINGEN OM PLASTBÄRKASSAR

Förordning (2016:1041) om plastbärkassar implementerar förpackningsdirektivets artikel 4 punkt 1a strecksats a om åtgärder för att säkerställa att den årliga förbrukningsnivån av plastbärkassar inte överskrider sifferfatta maxgränser.

RAPPORTERING ENLIGT BASELKONVENTIONEN OCH FÖRORDNINGEN OM GRÄNSÖVERSKRIDANDE AVFALLSTRANSPORTER

Uppgifter som inhämtas och sammanställs för rapportering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (1013/2006) om transport av avfall samt Baselkonventionen om gränsöverskridande avfallstransport och slutligt omhändertagande av farligt avfall (se även avsnitt 3.1.7) används även för framställande av statistik. Statistiken täcker främst mängder anmälningspliktigt avfall som korsar Sveriges gränser fördelat på avfallstyp, till/från vilket land avfallet transporterats samt hur det avses behandlas (SCB 2020g).

RAPPORTERING ENLIGT DEPONIFÖRORDNINGEN

Deponidirektivet (se 3.1.8) har implementerats i svensk lagstiftning genom **förordning (2001:512) om deponering av avfall**. I deponiförordningen finns krav på att Naturvårdsverket ska rapportera till Europeiska kommissionen för att uppfylla de krav som finns i deponidirektivet.

RAPPORTERING ENLIGT UTVINNINGSAVFALLSFÖRORDNINGEN

Utvinningsavfallsdirektivet (se avsnitt 3.1.9) har implementerats i svensk lagstiftning genom **förordning (2013:319) om utvinningsavfall**. I utvinningsavfallsförordningen finns krav på att Naturvårdsverket ska rapportera till Europeiska kommissionen för att uppfylla de krav på rapportering av genomförandet av direktivet som finns i utvinningsavfallsdirektivet, dvs. bland annat en uppskattning av antalet utvinningsavfallsanläggningar, men inte någon avfallsstatistik. Däremot så ingår uppkommet avfall från SNI B²⁶, dvs. utvinning av mineral, i den statistik som produceras enligt avfallsstatistikförordningen, och behandlat utvinningsavfall ingår i statistiken över behandlat avfall enligt samma förordning. Se vidare avsnitt 3.1.1.

3.2.3 Etappmål och indikatorer inom Sveriges miljömålssystem

Inom det svenska miljömålssystemet, som innehåller ett generationsmål och 16 miljömål, finns också ett antal etappmål (Sveriges miljömål 2020a). Sex av dem har en direkt eller nära koppling till avfallsstatistiken, och fem av dessa följs upp av Naturvårdsverket med uppgifter som samlas in i samband med krav i lagrum som berör avfall, det sjätte målet följs upp av Jordbruksverket. Inom miljömålssystemet finns också under generationsmålet en indikator inom avfallssektorn.

²⁶ Standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI, används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver. SNI B avser Utvinning av mineral.

Etappmål för ökad resurshållning i byggsektorn (Sveriges miljömål 2019a).

Detta mål implementerar artikel 11 b i avfallsdirektivet (2008/98/EG) (mål för förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall) och använder samma uppgifter för uppföljning som för målet i den artikeln (se avsnitt 3.1.2).

Etappmål för ökad resurshållning i livsmedelskedjan (Sveriges miljömål

2019b). Målet implementerar artikel 11 a i avfallsdirektivet (2008/98/EG) (mål för förberedande för återanvändning och materialåtervinning av avfall från hushåll och liknande avfall med annat ursprung) och använder samma uppgifter för uppföljning som för målet i den artikeln (se avsnitt 3.1.2).

Etappmål för ökning av andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning (Sveriges miljömål 2020b). Detta mål

implementerar artikel 11 c-e i avfallsdirektivet (2008/98/EG) (mål för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall) och använder samma uppgifter för uppföljning som för målet i den artikeln (se avsnitt 3.1.2 och bilaga 4).

Etappmål för minskning av livsmedelsavfall (Sveriges miljömål 2020c) och

etappmål för ökad andel av livsmedelsproduktionen som når butik (Sveriges miljömål 2020d). Dessa mål implementerar bland annat artikel 9.1 g och 9.3 i avfallsdirektivet (2008/98/EG) (minska generering av livsmedelsavfall i primärproduktionen, inom bearbetning och tillverkning, i detaljhandel och annan livsmedelsdistribution, i restauranger och cateringtjänster samt i hushållen samt lämpliga kvalitativa eller kvantitativa indikatorer och mål, särskilt när det gäller mängden avfall som genereras). Målen bidrar också till Agenda 2030 och dess delmål 12.3 som anger att matsvinnet i världen ska halveras till år 2030 och att förlusterna före butiks- och konsumentled ska minska. Se avsnitt 3.1.2 och bilaga 6 för vilka uppgifter som behövs för dessa mål.

Etappmål för ökad återanvändning av förpackningar (Sveriges miljömål

2020e). Målet implementerar artikel 5 i förpackningsdirektivet (94/62/EG) (medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att främja en ökning av andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden) och använder samma uppgifter för uppföljning som för målet i den artikeln (se avsnitt 3.1.3 och bilaga 8).

Indikator för behandlat avfall (Sveriges miljömål 2020f). Indikatorn visar hur

mycket avfall som slutbehandlas i Sverige, och hur behandlingen fördelar sig mellan konventionell materialåtervinning, biologisk behandling, annan återvinning och bortskaffande. Uppgifterna till indikatorn hämtas från de data som samlas in för att leva upp till avfallsstatistikförordningen (se avsnitt 3.1.1 samt bilagorna 1–3).

3.3 Kievprotokollet och EU-förordningen om publikt utsläppsregister

Århuskonventionens (UNECE) protokoll om ett nationellt register över utsläpp och spridning av föroreningar (PRTR - även kallat Kievprotokollet²⁷) ställer krav på uppgifter om bland annat överföringar (dvs. borttransport) av avfallsmängder. I Sverige har protokollet genomförts genom utsläppsregistret ”Utsläpp i siffror” som finns på Naturvårdsverket hemsida (Naturvårdsverket 2020b).

Även EU har ratificerat Kievprotokollet och antagit en förordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 166/2006) om upprättande av ett europeiskt publikt utsläppsregister PRTR (E-PRTR). Sverige rapporterar uppgifter också till detta register.

Syftet med registren på nationell och EU-nivå är att allmänheten lättare ska kunna ta del av information om vilka föroreningar som släpps ut från industrier och andra anläggningar samt var anläggningarna finns.

²⁷ Århuskonventionens protokoll om ett nationellt register över utsläpp och spridning av föroreningar (Protocol on Pollutant Release and Transfer Register, PRTR - även kallat Kievprotokollet.

4. Så här tillgodoses behoven idag

I kapitlet beskrivs hur insamling, bearbetning, rapportering och tillgängliggörande av uppgifter för statistik och måuppföljning sker idag.

Inhämtandet av uppgifter sker dels via en handfull digitala lösningar som var och en hanterar vissa utpekade avfallsflöden och kopplar till en specifik lagstiftning som bland annat reglerar hur uppgifterna får användas, dels via andra metoder, till exempel genom enkäter och manuellt arbete eller genom att andra aktörer står för insamlingen.

De digitala lösningar som beskrivs nedan har utvecklats över tid för att lösa vissa specifika verksamhetsbehov. Naturvårdsverket har under några år tagit steg mot att utveckla en samlad informationshantering där uppgifter i högre grad samlas in endast en gång och i strukturerat och maskinläsbart format samtidigt som målgrupperna företag, myndigheter och allmänhet får tillgång till uppgifter utifrån sin roll och sina rättigheter. I takt med att befintliga digitala lösningar blir utdaterade och ersätts av mer moderna lösningar kommer erforderliga utvecklingskliv i enlighet med Smart miljöinformation (se avsnitt 2.5) att tas.

4.1 Svenska miljörapporteringsportalen

Tillståndspliktiga verksamheter²⁸ lämnar årligen miljörapporter via Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP) (Länsstyrelserna 2020). Uppgifterna som lämnas är ett viktigt underlag för tillsyn, uppföljning av nationella och regionala miljömål samt för statistik på miljöområdet. Uppgifterna är även underlag för internationell rapportering. Den digitala lösningen ägs av Naturvårdsverket och förvaltas av länsstyrelserna. Inlämnade versioner av miljörapporter är tillgängliga att se för registrerade användare hos respektive verksamhet. Naturvårdsverket, SMP-förvaltningen, länsstyrelserna och kommunerna kan ta del av samtliga inlämnade miljörapporter i SMP, förutom sekretessmarkerade uppgifter som endast kan ses av verksamhetsutövarna själva samt tillsynsmyndigheten.

Kravet på att tillståndspliktiga verksamheter ska lämna en miljörapport finns i 26 kap. 20 § i miljöbalken, och i 26 kap. 20 a § finns reglerat att regeringen får meddela föreskrifter om att även andra verksamheter än tillståndspliktiga ska omfattas av kraven i 20 §. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 26 kap. 20 b § miljöbalken meddela föreskrifter om att en miljörapport ska innehålla en redovisning av verksamhetens miljöpåverkan även i andra avseenden än de som omfattas av tillståndsvillkoren eller andra uppgifter som är relaterade till balkens tillämpningsområde och mål. Enligt punkt 5 i 47 a § i

²⁸ Tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251).

förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd får Naturvårdsverket meddela föreskrifter om hur uppgifterna i en miljörapport ska lämnas. I de föreskrifter som Naturvårdsverket tagit fram för att tydliggöra en miljörapports innehåll (Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapport, NFS 2016:8) finns inga särskilda krav på att eller hur avfallsuppgifter ska lämnas, utöver uppgifter som rör bygg- och rivningsavfall (se avsnitt 4.1.2). Dock ingår ofta avfallsuppgifter i miljörapporterna eftersom de utgör en del av de uppgifter som lämnas för att redogöra för verksamhetens miljöpåverkan.

4.1.1 Uppgifter till avfallsstatistik och -rapportering från SMP

Uppgifter från miljörapporter används inom avfallsstatistiken främst som underlag till de uppgifter som Naturvårdsverket vartannat år rapporterar till EU-kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning 2150/2002 om avfallsstatistik (se avsnitt 3.1.1). Arbetet med att ta fram användbara avfallsuppgifter från miljörapporter utförs av konsortiet Svenska Miljöemissionsdata²⁹ (SMED) på uppdrag av Naturvårdsverket.

Uppgifter från miljörapporter används även till de uppgifter om avfall som ska lämnas enligt PRTR och E-PRTR (se avsnitt 3.3).

Dagens digitala lösning för miljörapportering, SMP, är tekniskt utdaterad och saknar en tydlig reglering av ansvaret för tekniken och inhämtande av information, vilket innebär begränsade förutsättningar att hantera kommande utvecklingsbehov.

4.1.2 Utökad rapportering av bygg- och rivningsavfall

I SMP har det sedan referensår 2017 funnits en modul för utökad rapportering av bygg- och rivningsavfall³⁰. Denna lades till som ett led i att få in underlag för det mål för förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall (se avsnitt 3.1.2). Direktivet, inklusive nämnt mål, var tidigare implementerat genom avfallsförordning (2011:927), som år 2020 ersattes av avfallsförordning (2020:614).

Uppgifterna i modulen lämnas, till skillnad från SMP i stort, strukturerat och i maskinläsbart format. Uppgifterna som efterfrågas i modulen är helt anpassade efter den måluppföljning som de är ämnade för. I modulen lämnar verksamheter som är tillståndspliktiga enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251) och

²⁹ I Svenska miljöemissionsdata (SMED) ingår IVL Svenska Miljöinstitutet AB, SCB (Statistiska centralbyrån), SLU (Sveriges lantbruksuniversitet), och SMHI (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut).

³⁰ Den utökade rapporteringen infördes från och med referensår 2016. För referensår 2016 administrerades rapporteringen via en webbenkät som skickades ut av SCB. Från och med referensår 2017 har rapporteringen skett via modulen i SMP.

tar emot bygg- och rivningsavfall uppgifter enligt bilaga 5 i Naturvårdsverkets föreskrifter (2016:8) om miljörapport. Uppgifterna sammanställs av SMED.

4.2 E-tjänster för utökat producentansvar

4.2.1 Ny e-tjänst för uppgifter inom producentansvaren

Under 2019 har Naturvårdsverket utvecklat en samlad digital lösning kallad ”E-tjänster för utökat producentansvar, EUPA” (Naturvårdsverket 2020c) för att hantera uppgifter om producentansvar, som utgör en delmängd av avfallsinformationen. Lösningen, som driftsattes i en första version årsskiftet 2019/2020, ger stöd för följande processer:

- registrering av aktörer,
- årlig rapportering från producenter, insamlingssystem med flera,
- registerutdrag,
- kommunikation,
- underlag för rapportering till EU, uppföljning av nationella mål etc.,
- underlag för fakturering.

Lösningen baseras på modern funktionalitet, vilket till exempel innebär att uppgifterna tas in i maskinläsbart format så långt möjligt, att uppgifterna kan återbrukas för flera syften och att de komponenter och lösningar som tagits fram kan återbrukas för andra syften framöver. I en första version omfattas uppgifter som rör elutrustning och batterier (se avsnitten 3.1.5, 3.1.6 och 3.2.2), i nästa steg utvecklas hantering av uppgifter för förpackningar och därefter planeras anslutning av ytterligare dataflöden som rör producentansvar (se avsnitt 6.2.1). Förutom de e-tjänster som möjliggör för verksamhetsutövare att lämna uppgifter är de processer som stöds främst Naturvårdsverkets egna, utifrån Naturvårdsverkets ansvar för tillsyn, rapportering, måluppföljning, etc.

4.2.2 Uppgifter om elutrustning och batterier

För uppföljning av producentansvaret för elutrustning och batterier lämnas uppgifterna i EUPA (se avsnitt 4.2.1). I tjänsten registrerar sig alla producenter av elutrustning och batterier, samt de insamlingssystem som har tillstånd att samla in avfall från dessa produktkategorier. I tjänsten lämnas också uppgifter för den årliga uppföljningen av producentansvaret i enlighet med förordning (2014:1075) om producentansvar för elutrustning samt förordning (2008:834) om producentansvar för batterier (se avsnitt 3.2.2). Uppgifter från registret kan sedan sammanställas och användas till tillsyn, till att följa upp nationella mål samt till att rapportera till EU i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektronisk utrustning (WEEE) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer (se avsnitt 3.1.5 respektive 3.1.6).

Uppgifterna används också till uppföljning av målet för förberedande för återanvändning och materialåtervinning av avfall från hushåll och liknande avfall med annat ursprung i avfallsdirektivet (2008/98/EG) (se avsnitt 3.1.2).

4.3 Avfallsregistret

4.3.1 Om avfallsregistret

Ett nytt avfallsregister för uppgifter om farligt avfall inrättades i Sverige den 1 november 2020, utifrån krav i avfallsdirektivet.³¹

Avfallsregistret förs av Naturvårdsverket. Alla som i en yrkesmässig verksamhet producerar, transporterar, samlar in, behandlar, mäklar eller handlar med farligt avfall ska anteckna vissa uppgifter om avfallet. Från och med den 1 november 2020 ska de antecknade uppgifterna också fortlöpande lämnas till avfallsregistret. Uppgifterna i registret ska vara tillgängliga för myndigheter med ansvar för tillsyn i fråga om avfall, tillsyn i fråga om transport av farligt gods samt för Kemikalieinspektionen.

Uppgifterna lämnas via en digital lösning som tillhandahålls av Naturvårdsverket, antingen via en e-tjänst eller genom att ansluta sitt verksamhetssystem till ett API (Naturvårdsverket 2020d).

4.3.2 Uppgifter till avfallsstatistik och -rapportering från avfallsregistret

I vilken omfattning uppgifter ur avfallsregistret kommer att användas för att ta fram statistik eller för att följa upp rapporteringskrav är svårt att veta säkert innan det finns tillräckligt med uppgifter lämnade för att en analys ska kunna genomföras. Det är dock sannolikt att uppgifter från avfallsregistret om uppkomna och behandlade mängder farligt avfall kommer att användas som delmängd för att rapportera enligt avfallsstatistikförordningen. Särskilda insatser, i form av vilka uppgifter som efterfrågas i registret och förtydligande i föreskrifter, har gjorts för att avfallsregistret ska kunna användas som datakälla för att leva upp till kraven om rapportering av uppgifter om spilloljor enligt avfallsdirektivet (2008/98/EG) (se avsnitt 3.1.2). Också för uppföljningen av behandling av kommunalt avfall enligt avfallsdirektivet och avfallsförordningen planerar Naturvårdsverket att hämta uppgifter om farligt avfall från avfallsregistret. Det kan behövas ytterligare regeländringar framöver för att förbättra avfallsregistrets funktion avseende dataunderlag till statistik och rapportering om avfall. Se vidare avsnitt 6.2.2.

4.4 Insamling via enkäter

4.4.1 Uppgifter om förpackningar

Uppgifter som behövs för att följa upp producentansvaret för förpackningar enligt förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, förordning 2005:220 om retursystem för plastflaskor och metallburkar (se avsnitt 3.2.1) och för att rapportera till EU enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG

³¹ Att tillhandahålla en digital lösning för spårbarhet för farligt avfall var en del av aktuellt uppdrag, se avsnitt 1.1.

om förpackningar och förpackningsavfall (se avsnitt 3.1.3) samlas idag in av SMED på uppdrag av Naturvårdverket. Uppgifterna lämnas via enkäter som till övervägande del besvaras av materialbolag, dvs. bolag där flera producenter gått samman för att uppfylla sitt producentansvar genom att inrätta och driva insamlingssystem för förpackningar. För undersökningen gäller uppgiftsskyldighet enligt lag (2001:99) om den officiella statistiken och förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

Uppgifterna används också till uppföljning av målet för förberedande för återanvändning och materialåtervinning av avfall från hushåll och liknande avfall med annat ursprung i avfallsdirektivet (2008/98/EG) (se avsnitt 3.1.2) samt till etappmålet om återanvändbara förpackningar (se avsnitt 3.2.3).

4.4.2 Uppgifter om returpapper

Uppgifter som behövs för att följa upp producentansvaret för returpapper enligt förordning (2018:1463) om producentansvar för returpapper (se avsnitt 3.2.2), samlar SMED in på uppdrag av Naturvårdverket. Uppgifter lämnas via enkäter som skickas ut till materialbolag. De senaste åren har återvinningsmålet inte kunnat följas upp eftersom mängden tidningar som sätts på den svenska marknaden inte rapporteras in på grund av problem kring sekretess.

4.4.3 Uppgifter från icke tillståndspliktiga industriarbetsställen

Som framgår i kapitel 3 så utgörs en stor del av underlaget till avfallsstatistiken av de miljörapporter som tillståndspliktiga verksamheter³² upprättar. För att samla in avfallsuppgifter från övriga arbetsställen, exempelvis icke tillståndspliktiga verksamheter, används andra datakällor. Arbetsställen inom tillverkningsindustrin (SNI C³³) som inte är knutna till någon tillståndspliktig anläggning undersöks genom en enkätundersökning. Undersökningen utgörs av en frivillig urvalsundersökning. Det är SMED som genomför undersökningen på uppdrag av Naturvårdverket.

4.4.4 Kompletterande enkätundersökningar

Flera av de krav på rapportering av avfallsuppgifter som nämns i kapitel 3 behöver, förutom den huvudmetod som används för insamling av uppgifter, ofta kompletteras med enkäter till en eller flera målgrupper som inte täcks in av huvudmetoden. Detta gäller till exempel för rapportering enligt avfallsstatistikförordningen.

³² Tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251).

³³ Standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI, används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver. SNI C avser Tillverkning.

4.5 Övriga metoder för att samla in avfallsuppgifter

4.5.1 Uppgifter om gränsöverskridande avfallstransporter

Insamling av de uppgifter som krävs för att rapportera enligt kraven i Baselkonventionen och EU-förordningen (se avsnitt 3.1.7) sker dels via det ärendehanteringssystem som Naturvårdsverket använder för sin handläggning av transportanmälningar enligt EU-förordningen, Nordic TFS (Naturvårdsverket 2020e), men främst genom att berörda verksamhetsutövare ombeds att skicka in en sammanställning över de transporter som genomförts under föregående år.

Naturvårdsverket saknar i nuläget möjlighet att fortlöpande registrera den information om transporter som verksamhetsutövare som är delaktiga i en gränsöverskridande transport av avfall ska skicka in till myndigheten enligt EU-förordningen, som innehåller bland annat uppgifter om typ och mängd av avfall som transporterats och om hur det ska behandlas. Uppgifterna inhämtas istället genom den ovan nämnda sammanställning som berörda verksamhetsutövare ombeds skicka in.

Det pågår utveckling av digitala lösningar för gränsöverskridande avfallstransporter både på EU-nivå och nationellt, men det är oklart i vilken omfattning de på sikt eventuellt kan lösa nu rådande problem kring inhämtandet och sammanställandet av de uppgifter som behövs för rapportering och statistik.

4.5.2 Uppgifter från branschorganisationer

UPPGIFTER OM UTTJÄNTA BILAR

Producentansvaret för bilar regleras i förordning (2007:185) om producentansvar för bilar (se avsnitt 3.2.2). Sverige ska också rapportera uppgifter om uttjänta fordon till EU i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon (se avsnitt 3.1.4). Uppgifterna får Sverige idag från branschorganisationen för tillverkare och importörer av personbilar, lastbilar och bussar, BIL Sweden. Ansvar för att lämna uppgifter ligger dock enligt förordningen om producentansvar för bilar på producenterna själva. Den rapport som BIL Sweden lämnar till Naturvårdsverket har blivit mer och mer komplett under åren som gått, men det finns fortfarande vissa tveksamheter och insyn saknas i hur vissa av uppgifterna tas fram.

UPPGIFTER OM DÄCK

Producentansvaret för däck regleras i förordning (1994:1236) om producentansvar för däck (se 3.2.2). Det finns inget EU-gemensamt lagstiftning som motsvarar den svenska förordningen, men däremot används de uppgifter som inkommer inom producentansvaret som ett underlag för att följa upp rapporteringen enligt avfallsstatistikförordningen.

Uppgifter om däck fås från årsredovisningen från organisationen Svensk däckåtervinning som administrerar det lagstadgade producentansvaret för däck. Ansvar för att lämna uppgifter ligger dock enligt förordningen om producentansvar för däck på producenterna själva.

UPPGIFTER OM KOMMUNALT AVFALL

Avfall Web är branschorganisationens Avfall Sveriges statistikverktyg (Avfall Sverige 2020). Det är kommuner och avfallsbehandlingsanläggningar som rapporterar in uppgifterna till statistikverktyget. Avfall Web används av Avfall Sverige för att producera statistik om kommunalt avfall, statistiken publiceras bland annat i deras publikation ”Svensk Avfallshantering” som utkommer årligen.

Uppgifter från Avfall Web är en viktig datakälla och används som underlag i den nationella avfallsstatistiken som Naturvårdsverket ansvarar för. Framst används uppgifterna från Avfall Web för att ta fram statistik över uppkommet avfall från hushållssektorn och tjänstebranscherna, samt för den europeiska statistiken om kommunalt avfall (Municipal waste).

Vid revideringen av avfallsdirektivet (2008/98/EG) som skedde 2018, tillkom några nya rapporterings- och måluppföljningskrav (se avsnitt 3.1.2). Ett av dem är att förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka. För att följa upp detta planerar Naturvårdsverket att inhämta uppgifter framförallt från kommuner, men också från anläggningar som behandlar avfall. Det är inte helt klarlagt varifrån uppgifter om behandling av icke-farligt avfall ska inhämtas. I de fall uppgifter om faktisk materialåtervinning saknas kommer möjligheten att tillämpa genomsnittliga förlusttal (ALR, average loss rate) att undersökas. Data avseende kommunalt avfall som samlas in och behandlas inom ramen för producentansvaret samlas också in via dessa. Gällande mängd kommunalt avfall till förberedelse för återanvändning finns det idag ingen uppföljning, men ett arbete för att skapa förutsättningar för detta i framtiden planeras.

4.5.3 Uppgifter om plastbärkassar (e-tjänst)

2015 infördes krav i förpackningsdirektivet på insatser för att minska förbrukningen av plastbärkassar. Detta har införlivats i svensk lagstiftning genom förordning (2016:1041) om plastbärkassar (se avsnitt 3.2.2). Naturvårdsverket har tagit fram en enklare e-tjänst där den som yrkesmässigt tillverkar eller för in plastbärkassar till Sverige (eller deras ombud) sedan 2017 årligen ska ange hur många plastbärkassar som säljs eller förs in på den svenska marknaden. På sikt planeras det för att uppgifter om plastbärkassar istället ska lämnas i samma digitala lösning som används för producentansvaret (se avsnitt 4.2).

4.5.4 Uppgifter om livsmedelsavfall (miljörapporter, Avfall Webb, enkäter med mera)

En nyhet från revideringen av avfallsdirektivet är att medlemsstaterna ska rapportera uppgifter om den mängd livsmedelsavfall som uppstår i livsmedelskedjans olika led (se avsnitt 3.1.2). Livsmedelsavfallsstatistiken baseras på en kombination av olika metoder och datakällor, bland annat på information från tillståndspliktiga livsmedelsföretags obligatoriska miljörapporter, frivilliga enkäter, uppgifter från kommunernas renhållningsregister och kommunal rapportering via Avfall Web, samt genom plockanalyser från restavfall och separat utsorterat livsmedelsavfall från olika verksamheter och hushåll, uppgifter från SCB:s företagsdatabas och uppräkningsrapporter med hjälp av avfallsfaktorer. Nationell statistik tas sedan fram genom att skala upp de uppgifter som har samlats in.

Uppgifter om livsmedelsavfall har hittills lämnats på frivillig grund, men med stöd av avfallsförordning och tillhörande föreskrifter (beslutade 3 december 2020) kan Naturvårdsverket framöver ställa krav på att dessa uppgifter ska lämnas in. Data kommer också att samlas in i samverkan med aktörer inom den frivilliga överenskommelsen "Samverkan för minskat matsvinn" med representanter från alla delar av livsmedelskedjan. Det saknas bland annat helt uppgifter från grossister (inklusive e-handel). Avseende 2018 lämnade dagligvaruhandeln uppgifter om livsmedelsavfall, vilket kommer upprepas för referensår 2020. Gällande uppgifter över livsmedelsavfall som uppkommer inom primärproduktionen kommer Naturvårdsverket för referensår 2020 inhämta uppgifter från avfallsbehandlingsanläggningar. Med den nya definitionen av livsmedelsavfall är det en liten andel av matsvinnet i primärproduktionen som klassas som livsmedelsavfall, det innefattas istället av begreppet livsmedelsförluster³⁴. Samverkan pågår med andra myndigheter för kunskapsutbyte för att i framtiden bättre kunna uppskatta matsvinnet inom primärproduktionen.

³⁴ Se dokument om "matsvinnsbegrepp" på denna sida <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Matsvinn/>

5. Brister vid insamling och sammanställning av uppgifter för statistik och rapportering

I kapitlet beskrivs brister avseende själva statistiken, avseende förutsättningar för att producera statistiken så effektivt som möjligt och avseende möjligheten för verksamhetsutövare att lämna uppgifter digitalt och endast en gång.

5.1 Problemområden i dagens avfallsstatistik

Kvaliteten på en viss statistikprodukt bör alltid bedömas i relation till statistikens ändamål, där statistikanvändarnas behov är centralt. Statistikanvändare kan ha varierade behov av statistiken varpå olika kvalitetskomponenter kan ha olika betydelse. I de kvalitetsdeklarationer som publiceras tillsammans med statistiken framgår det att det i första hand är Naturvårdsverket som är avfallsstatistikens användare. Statistiken används, bland annat, för att förse regering med olika underlag, exempelvis för att kunna följa upp etappmål eller för nationell uppföljning av producentansvar. Dessutom används statistiken för internationell rapportering enligt EU:s avfallsstatistikförordning och olika EU-direktiv. Ovan angivna användarbehov uppfylls i dag av den avfallsstatistik som publiceras. I ljuset av dessa centrala användarbehov är det Naturvårdsverkets bedömning att den statistik som produceras är ändamålsenlig i den bemärkelsen att den tillgodoser merparten av de informationsbehov som Naturvårdsverket har identifierat.

Resonemanget ovan innebär inte att den avfallsstatistik som produceras är fri från kvalitetsbrister. Statistik är alltid förenat med osäkerhet. En statistisk skattning är just en skattning, inget exakt svar. Detta avsnitt handlar om fem problemområden inom avfallsstatistiken där Naturvårdsverket som statistikansvarig myndighet anser att statistiken är behäftad med kvalitetsbrister som på olika sätt och i olika stor omfattning påverkar statistikens tillförlitlighet. För en mer komplett redogörelse över olika statistikprodukters kvalitet hänvisas till respektive produkts kvalitetsdeklaration.

5.1.1 Uppgifter om bygg-, rivnings- och anläggningsavfall som inte tas emot på tillståndspliktiga anläggningar saknas

Inom den utökade rapporteringen av bygg- och rivningsavfall, se avsnitt 4.1.2, ingår bygg-, rivnings- och anläggningsavfall som tas emot av tillståndspliktiga verksamheter (A- och B-verksamheter). Principen är att oberoende av var bygg-, rivnings- och anläggningsavfallet uppkommer så täcks det in i statistiken, så länge som avfallet tas emot i en A- eller B-verksamhet. Det avfall som inte täcks in i dagens statistikinsamling är bygg-, rivnings- och anläggningsavfall som tas emot av verksamheter som är anmälningspliktiga eller varken tillstånds- eller

anmälningspliktiga (C- och U-verksamheter). Det är också en obekant, men gissningsvis stor, mängd uppgrävda massor av jord, sand och sten som utgör avfall men som av verksamhetsutövaren inte betraktas som avfall och som används som fyllnadsmaterial och liknande i olika byggprojekt (Naturvårdsverket 2020f, kapitel 6).

5.1.2 Uppgifter om tillförda mängder förpackningar är underskattade

Inom statistiken över förpackningar och förpackningsavfall, se avsnitt 3.1.3, så är en av de undersökta variablerna ”tillförd mängd i ton”. Jämförelse med andra datakällor³⁵ indikerar att tillförd mängd sannolikt är underskattad för flera förpackningsslag, vilket i sin tur leder till överskattning av materialåtervinningsgraden. En central förklaring till att den tillförda förpackningsmängden är underskattad är att så kallade friåkare³⁶ inte ingår i undersökningens ram. En annan potentiell källa till underskattningen kan vara underrapportering av de producenter som lämnar uppgifter. Sammantaget medför detta att den exakta mängden förpackningar som tillförs marknaden är okänd men underskattad, och att statistiken inte blir helt rättvisande.

5.1.3 Osäkra avfallsuppgifter från tjänstebranscherna

Det är svårt att få tillförlitliga data om uppkommet avfall från tjänstebranscherna (SNI G45-U99³⁷). Sammantaget genereras det stora avfallsmängder från tjänstebranscherna, men tjänstebranscherna är en heterogen redovisningsgrupp bestående av många olika delbranscher och ett mycket stort antal företag. Merparten av företagen i tjänstebranscherna har få anställda. Enligt avfallsstatistikförordningen och Eurostats avfallsstatistikmanual rekommenderas det att företag med färre än 10 anställda utesluts från datainsamlingen³⁸. I ett svenskt perspektiv skulle det medföra att cirka 95 procent av företagen i tjänstebranscherna skulle uteslutas. Enkäter till företag i tjänstebranscherna är därför inte en rekommenderad framkomlig väg för att samla in statistikuppgifter³⁹. Miljörapporter är inte heller en passande datakälla, eftersom det är relativt få anläggningar i tjänstebranscherna som är tillståndspliktiga.

³⁵ Plockanalyser genomförda på kommunalt restavfall.

³⁶ Det vill säga producenter som sätter förpackningar på marknaden men som inte uppfyller kravet på att se till att det finns ett lämpligt insamlingssystem för de förpackningar som är hänförliga till producenten.

³⁷ Standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI, används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver. SNI G45-U99 avser Tjänsteproducenter.

³⁸ För att minska den administrativa belastningen för små företag skall företag med mindre än tio anställda undantas från undersökningarna, såvida de inte i betydlig utsträckning bidrar till avfallsgenerering.

³⁹ Det vill säga enkäter är ingen rekommenderad framkomlig väg för att samla in uppgifter avseende *hela* redovisningsgruppen. Enkäter kan vara ett passande alternativ för punktinsatser riktade till specifikt utvalda delbranscher.

Sammantaget medför detta stora utmaningar när det gäller statistikinsamlingen, vilket i sin tur resulterar i att avfallsstatistiken för tjänstebranscherna är behäftad med en rad betydande osäkerhetskällor. I statistikens kvalitetsdeklaration går det bland annat att läsa att: ”Uppkommet avfall från SNI G45-U99 tjänsteproducenter skattas genom en sammanställning av ett antal olika datakällor. Flera av källorna är behäftade med betydande undertäckning av olika slag. Täckningen är dålig för vissa delbranscher och avfallsslag. För branschgruppen som helhet är täckningsfelet inte försumbart men bedöms vara relativt litet i förhållande till fel kopplade till modellantaganden”. (Naturvårdsverket 2020g, s.8) Beträffande modellantagandena står det: ”En stor del av skattningarna av farligt avfall i SNI G45-U99 tjänsteproducenter bygger på en undersökning avseende referensår 2014. Detta gör att även skattningen av uppkommet farligt avfall totalt är behäftad med stor osäkerhet, eftersom denna undersökning står för drygt 10 procent av den totala mängden farligt avfall. Skattningen av mängden farligt avfall från tjänstebranscherna 2014 bygger dessutom i sin tur på ett icke bekräftat antagande om linjärt samband mellan omsättning hos företag som samlar in farligt avfall och mängden farligt avfall som dessa tar emot från företag i SNI G45-U99 tjänsteproducenter, vilket i sig ger en stor osäkerhet kopplad till modellantagande”. (Naturvårdsverket 2020g, s.12)

5.1.4 Oklarheter kring utvinningsavfall i avfallsstatistiken

OKLARHETER OM HURUVIDA VISSA RESTMATERIAL ÄR AVFALL ELLER EJ
Utvinningsavfall är sådant avfall enligt 15 kap. 1 § miljöbalken som uppkommer som en direkt följd av utvinningsindustrins verksamhet. Både täktverksamhet och gruvverksamhet ingår i utvinningsindustrin. Utvinningsavfallet kan komma från prospektering, utvinning eller bearbetning, eller som en direkt följd av lagring av utvunnet material innan bearbetningen av materialet har avslutats.

Det är oklart om de avfallsmängder som rapporteras i miljörapporterna från utvinningsindustrin omfattar alla restmaterial från utvinningsverksamheten som utgör avfall enligt definitionen i miljöbalken. För de material som har lösgjorts genom utvinningsverksamheten gäller antingen produktlagstiftning eller avfallslagstiftning. Verksamhetsutövaren behöver därför bedöma om det restmaterial (restprodukt) som har uppkommit som en direkt följd av utvinningsverksamheten är ett avfall eller en biprodukt.

Vanliga restmaterial vid utvinningsverksamhet är:

- avrymnings- eller avbaningsmassor, vilket är de jordlager som behöver tas bort för att komma ner till det material som ska utvinnas,
- gråberg och reststen, vilket är ofyndigt berg eller ofyndiga massor som behöver tas bort för att berget eller massorna inte har de eftersökta egenskaperna,
- anrikningssand, fraktioner av material efter krossning- och sorteringsprocesser, avfall från kalkbränning, vattenreningssediment, vilka

är exempel på restmaterial som uppkommer när det utvunna materialet bearbetas för att skilja ut produkten från verksamheten.

Verksamhetsutövaren behöver även klargöra om ett utvunnet material som av olika anledningar inte förs vidare i produktionskedjan är en restprodukt och om denna då är ett avfall eller en biprodukt.

Generellt rapporterar inte verksamhetsutövare avrymnings- eller avbaningsmassor som avfall vare sig från gruv- eller täktverksamhet. Det kan också vara oklart om även andra restmaterial generellt undantas bedömning som avfall vid miljörapporteringen eller om restmaterial som inte utgör avfall inkluderas.

OKLARHETER KRING UTVINNINGSAVFALL SOM KLASSAS SOM FARLIGT AVFALL

Rapporteringen av farligt avfall från mineralindustrin i avfallsstatistiken ser inte ut att omfatta utvinningsavfall som klassificeras som farligt avfall. Det finns några gruvverksamheter som i avfallshanteringsplanen anger att anrikningssand har farliga egenskaper och klassas som farligt avfall. Det framgår av avfallsstatistiken att dessa mängder utvinningsavfall högst troligt inte har inkluderats i mängderna farligt avfall från mineralindustrin. En trolig förklaring till detta är att det är miljörapporterna, och inte avfallshanteringsplanerna, som utgör datakälla till avfallsstatistiken⁴⁰. I miljörapporten från en av de gruvverksamheter vars anrikningssand, enligt avfallshanteringsplanen, anges vara farligt avfall anges att anrikningssanden deponeras. Det finns dock inga uppgifter om vare sig mängden deponerad anrikningssand eller att den skulle utgöra farligt avfall.

En annan aspekt som gör mängderna farligt utvinningsavfall osäkra är att klassningen som farligt avfall inte fångar upp om ett avfall är vittringsbenäget och exempelvis kan ge upphov till metallhaltigt och eventuellt surt lakvatten. Enligt nuvarande bestämmelser kan inte heller gråberg klassas som farligt avfall, oavsett egenskaper och innehåll.

5.1.5 Uppgifter om avfall från vissa icke-tillståndspliktiga anläggningar saknas

UPPKOMMET AVFALL

Som framgår i avsnitten 4.1.1 och 4.4.3 så utgörs en stor del av underlaget till avfallsstatistiken av de miljörapporter som tillståndspliktiga verksamheter (A- och B-verksamheter) upprättar, samt den enkätundersökning som skickas ut till arbetsställen som inte är knutna till någon tillståndspliktig anläggning. Detta innebär att icke-tillståndspliktiga verksamheter som är knutna till ett arbetsställe

⁴⁰ Miljörapporterna är vald datakälla eftersom det i dem oftast framgår hur mycket avfall som har producerats ett visst år. Avfallshanteringsplanerna innehåller inte uppgifter om hur mycket avfall som har producerats ett visst år. Däremot innehåller avfallshanteringsplanerna en redogörelse för hur avfallet ska hanteras som ska följas av verksamhetsutövaren.

undersöks via enkätundersökningen. Eftersom flertalet av de icke-tillståndspliktiga verksamheterna är knutna till ett arbetsställe är detta⁴¹ i grunden ett robust system för att samla in avfallsuppgifter. Men det finns även icke-tillståndspliktiga verksamheter som *inte* är knutna till ett arbetsställe. Dessa verksamheter kan förekomma i flera olika delar av samhället, exempelvis djurhållning inom jordbrukssektorn (SNI A⁴²) och vissa typer av energiproducerande anläggningar (SNI D⁴³). För merparten av dessa redovisningsgrupper används andra datakällor⁴⁴, än miljörapporter och enkäter, varpå avsaknad av koppling mellan arbetsställe och icke-tillståndspliktiga verksamheter inte medför något betydande problem i statistikproduktionen (eftersom det inte uppstår någon datalucka). Men om det förekommer icke-tillståndspliktiga verksamheter som inte går att knyta till ett arbetsställe, samtidigt som ovan nämnda ”andra datakällor” inte är användbara, medför det en underskattning av avfallsmängderna. Underskattning uppstår eftersom dessa verksamheter varken undersöks via miljörapport, enkätundersökning eller via andra datakällor. Denna situation kan exempelvis gälla för olika typer av täkter med anmälningsplikt C inom utvinning av mineral (SNI B⁴⁵).

BEHANDLAT AVFALL

Behandlat avfall undersöks via en totalundersökning av alla tillståndspliktiga avfallsbehandlingsanläggningar, det vill säga A- och B-verksamheter. Enligt statistikens kvalitetsdeklaration (Naturvårdsverket 2020g) medför detta en mindre undertäckning i form av icke-tillståndspliktiga verksamheter (som inte lämnar miljörapport). Dessa, icke-tillståndspliktiga anläggningar, bedriver i huvudsak *sortering, förbehandling* och *återvinning*. För dessa behandlingsmetoder kompenseras undertäckningen med en modellskattning. (Naturvårdsverket 2020g) Utöver att behandling på icke-tillståndspliktiga anläggningar måste modellskattas finns det även viss risk för att behandling på tillståndspliktiga anläggningar missas i statistikproduktionen. Vanligtvis handlar det i så fall om industrianläggningar som använder avfall som material eller bränsleråvara, utan att detta redovisas på ett tydligt sätt i miljörapporterna. Statistikproducenten SMED har arbetat aktivt med att identifiera den typ av ”dold” behandling de senaste produktionsomgångarna. Bedömningen är att undertäckningen motsvarar högst 5 procent av det behandlade avfallet, men troligen är mindre. (Naturvårdsverket 2020g)

⁴¹ Kombinationen av miljörapporter för A- och B-verksamheter och enkät till arbetsställen som inte är knutna till någon tillståndspliktig anläggning.

⁴² Standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI, används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver. SNI A avser Jordbruk, Skogsbruk och Fiske.

⁴³ Standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI, används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver. SNI D avser Försörjning av el, gas, värme och kyla.

⁴⁴ Exempelvis avfallsfaktorer (så som avfall per anställd) och annan statistik eller administrativa uppgifter.

⁴⁵ Standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI, används för att klassificera företag och arbetsställen efter vilken verksamhet de bedriver. SNI B avser Utvinning av mineral.

5.2 Bristande förutsättningar för att producera statistik

I detta avsnitt redogörs för bristande förutsättningar för att kunna producera avfallsstatistik på ett så effektivt sätt som möjligt. Den första, och en av de viktigaste begränsningarna att åtgärda, är att de avfallsuppgifter som anges i tillståndspliktiga anläggningars miljörapporter inte lämnas standardiserat och maskinellt inläsningsbart. Uppgifterna som lämnas i miljörapportens textdel kan vara både ostrukturerade och ofullständiga, vilket tydligt begränsar Naturvårdsverkets förutsättningar att producera avfallsstatistik på ett effektivt sätt. Se vidare avsnitt 5.2.1.

Den andra begränsande omständigheten som berörs i detta avsnitt är den problematik som är förknippat med att dela uppgifter mellan myndigheter till följd av sekretess. Inom avfallsstatistikproduktionen är det en omständlig och tidskrävande process att begära ut miljörapporter, eller delar av miljörapporter, från tillsynsmyndigheter i de fall där verksamhetsutövaren har önskat sekretess. Se vidare avsnitt 5.2.2.

Vidare redogörs för otydlighet avseende företags uppgiftslämnande på vissa områden samt avsaknad av rättslig grund för att samla in vissa uppgifter. Se vidare avsnitten 5.2.3 – 5.2.5.

5.2.1 Ostrukturerade och icke kompletta uppgifter i miljörapporterna

Miljörapporter för tillståndspliktiga anläggningar (tillgängliga via SMP) utgör den primära datakällan för den avfallsstatistik som rapporteras till EU vartannat år i enlighet med avfallsstatistikförordningen. Statistikproduktionen begränsas av att avfallsuppgifterna i miljörapporterna inte lämnas standardiserat, vilket innebär ett omfattande manuellt arbete då statistikuppgifterna måste hämtas från miljörapporternas textdel eller bilagor. Eftersom avfallsuppgifterna i miljörapporterna inte rapporteras standardiserat tillkommer även ett omfattande arbete med att tolka och koda uppgifterna enligt avfallskodsystemet (bilaga 3 avfallsförordningen). Uppgifterna om avfall i miljörapporterna är dessutom inte alltid kompletta⁴⁶. En erfarenhet från statistikproduktionen är att de totala avfallsmängderna som anges i miljörapporterna i regel är tillförlitliga, men att det ofta råder oklarhet om avfallsklassning och hur avfallet behandlas.

Arbetet med att ta fram användbara avfallsuppgifter från miljörapporter utförs av konsortiet Svenska Miljöemissionsdata (SMED) på uppdrag av Naturvårdsverket. Medarbetare på SMED läser miljörapporterna manuellt, för dataår 2018 rörde det

⁴⁶ Bland annat eftersom syftet med dem är tillsyn snarare än att redogöra för verksamhetens alla avfallsmängder.

sig om ca 2 600 rapporter, för detta åtgick ungefär 2 600 timmar vilket kostade Naturvårdsverket ungefär 2,5 miljoner kronor.

Ett annat omständligt moment i samband med statistikproduktionen är att olika register behöver sammanlänkas, exempelvis för att kunna ta fram en undersökningsram. Anläggningar i SMP behöver matchas mot arbetsställen i företagsregistret i syfte att kunna utesluta tillståndspliktiga verksamheter från den kompletterande enkätundersökningen. Definitionen av objekten (arbetsställen respektive anläggningar) i de olika registerna är inte identiska och matchningen mellan olika register är komplext och resurskrävande.

Även om miljörapporter ofta innehåller uppgifter om avfallsmängder och avfallshantering så är det inte en försumbar andel av miljörapporter som helt saknar avfallsuppgifter. Dessutom är det en trend att fler och fler verksamhetsutövare belägger avfallsuppgifterna i sina miljörapporter med sekretess (se även avsnitt 5.2.2). Om det inte går att få in avfallsuppgifter från dessa på andra sätt, exempelvis via direktkontakt med verksamhetsutövaren eller genom utlämnade av sekretessbelagd miljörapport från tillsynsmyndigheten, hanteras de som bortfall i statistikproduktionen.

5.2.2 Svårighet att dela uppgifter mellan myndigheter

I SMP har verksamhetsutövaren möjlighet att, hos tillsynsmyndigheten, önska att en eller flera delar av miljörapporten ska omfattas av sekretess vid ett eventuellt utlämnande. Juridiskt sett är det sedan alltid den ansvariga myndigheten som vid en begäran om utlämnande bedömer om dessa delar, eller andra, bör sekretessbeläggas vid varje utlämnande. Uppgifterna i SMP kan omfattas av sekretess enligt 30 kap. 23 eller 27 §§ offentlighets- och sekretesslagen.

Naturvårdsverket har direktåtkomst till alla uppgifter i SMP förutom de uppgifter för vilka verksamhetsutövare har önskat sekretess. Naturvårdsverket behöver emellertid för statistikändamål även åtkomst till dessa uppgifter och begär ut dessa uppgifter från tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna lämnar, efter sekretessprövning, normalt sett ut dessa uppgifter till Naturvårdsverket men då i ett format som inte går att använda utan ytterligare bearbetning, till exempel PDF, Excel, per post, etc. Att uppgifterna fås i ett format som kräver bearbetning, till skillnad mot vad som är fallet vid direktåtkomst i SMP, och själva utlämningsförfarandet, föranleder ett omfattande arbete för Naturvårdsverket.

Detta skulle kunna åtgärdas genom att uppgifter, efter dialog med tillsynsmyndigheterna, lämnas ut strukturerat och i ett maskinläsbart skick. Ett sådant förfarande har stöd i 6 § förordningen om den officiella statistiken som anger att en statlig myndighet till statistikansvarig myndighet ska lämna de uppgifter som behövs för framställning av officiell statistik på det sätt som myndigheterna kommer överens om.

Om utlämnande skulle ske automatiserat via SMP behöver sådant utlämnande ske genom en fråga-svarstjänst eller genom att Naturvårdsverket fick direktåtkomst till samtliga uppgifter i SMP. Sådana lösningar skulle förutsätta ändringar i sekretesshänseende. Huruvida sådana lösningar är lämpliga behöver utredas inom ramen för arbetet med en ny digital lösning för miljörapportering, se avsnitt 6.3.4.

5.2.3 Otydlighet kring vad insamlade uppgifter kan komma att användas till

Enligt förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning ska producenterna av elektrisk eller elektronisk utrustning lämna uppgifter till Naturvårdsverket om den mängd produkter som de släpper ut på marknaden. Producenter och insamlingssystem ska också lämna uppgifter om hur produkterna sedan tas omhand när de blir avfall (61 a och 62 §§). Enligt samma förordning ska Naturvårdsverket sammanställa viss lämnad information i ett register och rapportera till kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk eller elektronisk utrustning (71 §). Dock anger inte förordningen att de uppgifter som samlas in ska användas för att ta fram statistik.

Naturvårdsverkets bedömning är att det som regel inte särskilt behöver regleras att uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket får användas för tillsyn, måluppföljning och rapportering, där verket har ett utpekad ansvar för detta. Detsamma gäller uppgifter som Naturvårdsverket använder för att, i egenskap av statistikansvarig myndighet på avfallsområdet, ta fram officiell statistik. Den statistik som tas fram gällande elutrustning ingår emellertid idag inte i den officiella statistiken och därmed saknas rättsligt stöd för att samla in dessa uppgifter för statistikändamål. Det kan dock noteras att Naturvårdsverket planerar en översyn av avfallsstatistikens produkter under 2021, och det finns goda skäl att anta att statistiken om elutrustning framöver kommer ingå i den officiella statistiken.

Kraven för den officiella statistiken innebär även att det enligt 7 § 1 förordningen (2001:100) om den officiella statistiken ställs krav på en statistikansvarig myndighet att vid insamling av uppgifter för framställning av statistik från någon annan än en statlig myndighet samtidigt lämna information om bland annat ändamålet med uppgiftsinsamlandet.

Om annan statlig statistik görs till officiell statistik, och insamlandet i sådant fall har rättsligt stöd i lagen och förordningen om den officiella statistiken, kan en bestämmelse som ger stöd för att samla in uppgifter för statistikändamål även ha till syfte att informera om användningen av uppgifterna.

Vår bedömning är att det vore lämpligt att det i de förordningar som ställer krav på lämnande av uppgifter till Naturvårdsverket också framgår att dessa uppgifter får användas för framställande av statistik. Utöver förordningen om producentansvar för elutrustning bör det förtydligas även i bland annat förordningarna om

producentansvar för förpackningar (som redan ingår i den officiella statistiken), batterier, bilar och däck (inte officiell statistik idag), förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar samt i fråga om uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket om gränsöverskridande avfallstransporter enligt förordning (EG) 1013/2006 (inte officiell statistik idag).

5.2.4 Otydlighet kring vilka uppgifter som Naturvårdsverket behöver för rapportering och behov av sekretess gällande producentansvaren för bilar och däck

I förordning (2007:185) om producentansvar för bilar finns krav på producenter av bilar att till Naturvårdsverket lämna uppgifter om hur de har uppfyllt sina skyldigheter samt de uppgifter som Naturvårdsverket behöver för att följa upp återvinnings- och återanvändningsmålen och för att rapportera till Europeiska kommissionen. Dock saknas det närmare beskrivningar om vilka uppgifter det är som producenterna förväntas lämna till Naturvårdsverket. Det finns heller inga föreskrifter kopplat till förordningen som tydliggöra detta, även om föreskriftsrätt finns för detta. Detta leder till att det är otydligt för producenterna vilka uppgifter de förväntas lämna till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket ser också ett behov av att i förordning eller föreskrifter tydligare beskriva vilka uppgifter som aktörer ska lämna till Naturvårdsverket.

Det har också varit problem att vissa av de uppgifter som Naturvårdsverket behöver för att rapportera enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon inte har lämnats av producenterna och andra aktörer på grund av oro för att företagsviktiga uppgifter ska spridas. Naturvårdsverket anser mot den bakgrunden att det finns behov av en sekretessbestämmelse motsvarande den som finns för övriga producentansvar, för att kunna skydda för företagen känsliga uppgifter. Detta gäller även för de uppgifter som rapporteras till Naturvårdsverket enligt förordningen om producentansvar för däck.

5.2.5 Avsaknad av rättslig grund för att samla in uppgifter och behov av sekretess gällande gränsöverskridande avfallstransporter

Enligt förordning (EG) 1013/2006 om transport av avfall ska uppgifter om transporter som genomförs skickas in till bland annat Naturvårdsverket av de aktörer som är inblandade i en transport. Dessa transportdokument skickas in i olika skeden av transporten av avsändare respektive mottagande behandlare. Som nämnts ovan har dock Naturvårdsverket inte möjlighet att fortlöpande registrera uppgifterna i dessa transportdokument. De uppgifter i transportdokumenten som behövs för att rapportera enligt Baselkonventionen och EU-förordningen om gränsöverskridande avfallstransporter, och som också används för att rapportera enligt avfallsstatistikförordningen, hämtas därför istället in i form av en årlig sammanställning över de transporter som genomförts som begärs in från berörda verksamhetsutövare. Det saknas en tydlig, rättslig grund för att inhämta denna

sammanställning. Visserligen är Naturvårdsverket behörig myndighet och därmed ansvarig för ett antal uppgifter enligt EU-förordningen. Det följer dock inte av EU-förordningen eller andra bestämmelser att behörig myndighet är den myndighet som ska rapportera. Det skulle kunna tydliggöras i avfallsförordningen att Naturvårdsverket inte bara är behörig myndighet utan även ansvarig för rapportering enligt Baselkonventionen och EU:s avfallstransportförordning. Det skulle då också kunna införas en bestämmelse som ger Naturvårdsverket rätt att inhämta de uppgifter som behövs för denna rapportering.

Även i de uppgifter som lämnas till och hanteras av Naturvårdsverket enligt förordning (EG) 1013/2006 förekommer uppgifter om affärs- och driftförhållanden hos såväl avsändare, mottagare, transportörer som andra aktörer inblandade i transporten, som kan vara känsliga och skada den enskilde om de röjs. Uppgifter behöver också kunna skyddas inom ramen för tillsyn av gränsöverskridande avfallstransporter, hos såväl Naturvårdsverket som de länsstyrelser som ansvarar för sådan tillsyn. Det skulle i så fall vara fråga om sekretess enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Det saknas i nuläget en sekretessbestämmelse som är anpassad till och lämpad för just de uppgifter som hanteras vid tillståndsgivning och tillsyn av gränsöverskridande avfallstransporter. Naturvårdsverket anser därför att det bör läggas till sådan punkt i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen. Se vidare nedan under avsnitt 6.3.3.

5.3 Krav på att lämna uppgifter digitalt och endast en gång samt ett samlat kundmöte uppfylls inte

Idag är det vanligt förekommande att verksamhetsutövare lämnar en och samma uppgift till flera myndigheter. EU och regeringen strävar efter att uppgiftsbördan för företag ska minska, till exempel genom kravet att en uppgift ska lämnas endast en gång (se avsnitt 2.5). Bara inom avfallsområdet kan en verksamhetsutövare behöva lämna samma eller liknande uppgifter om avfall på flera sätt, då en verksamhetsutövare träffas av uppgiftskrav som har utgångspunkt i sinsemellan oberoende författningar. Dessutom behöver administrativa uppgifter som myndigheterna redan tidigare har fått in lämnas i samband med uppgiftslämnandet, som till exempel adress och organisationsnummer. Ett par exempel beskrivs nedan.

Tillståndspliktiga verksamheter ska enligt 26 kap. 20 § i miljöbalken lämna en miljörapport. Flera av dessa verksamheter berörs också av olika uppgiftslämnanden enligt till exempel avfallsförordningen eller någon av förordningarna om producentansvar. På samma sätt kan en verksamhetsutövare vara ålagd att lämna uppgifter i både avfallsregistret och EUPA, om det till exempel rör sig om en verksamhet som både producerar elektronik och tar emot elavfall. Ett annat exempel är att en verksamhetsutövare kan vara ålagd att lämna uppgifter i både avfallsregistret och SMP i fråga om borttransport av avfall.

En svensk företagare som producerar och säljer fiskeredskap i plast kan till exempel komma att behöva:

- ansöka om tillstånd för miljöfarlig verksamhet - hos mark-och-miljödomstol eller miljöprövningsdelegation (eller åtminstone göra en anmälan till tillsynsmyndigheten),
- ansöka om dispenser – som prövas av tillsynsmyndigheten,
- anmäla sig som producent med utökat producentansvar – hos Naturvårdsverket,
- lämna årlig rapport om produkter satta på marknaden och eventuellt även om insamlat och behandlat avfall - fiskeredskap i plast till Havs- och vattenmyndigheten, batterier till Naturvårdsverket, elutrustning till Naturvårdsverket, förpackningar till Naturvårdsverket,
- förhandsanmäla gränsöverskridande avfallstransport – ska godkännas av Naturvårdsverket samt mottagarmyndighet och transitmyndigheter,
- löpande rapportera om uppkommet och borttransporterat farligt avfall – till avfallsregistret hos Naturvårdsverket,
- lämna årlig miljörapport, som kan inkludera bland annat uppgifter om uppkommet och borttransporterat avfall – till tillsynsmyndigheten.

6. Tänkbara lösningar, en framåtblick

Kapitlet inleds med vad som bör känneteckna en bra avfallsstatistik. Därefter följer tänkbara lösningar för att hantera de identifierade bristerna i syfte att nå målbilden. Först beskrivs pågående och planerat utvecklingsarbete, därefter förslag till åtgärder.

6.1 Utveckling av och målbild för en bra avfallsstatistik

6.1.1 Utveckling av avfallsstatistik

Arbetet med att producera och utveckla svensk avfallsstatistik sker i huvudsak i rapporteringsprojekt och utvecklingsprojekt. Ett rapporteringsprojekt syftar till att ta fram statistik som behövs för en viss rapportering, exempelvis de statistiktabeller som behöver levereras enligt avfallsstatistikförordningen eller förpackningsdirektivet. Ett utvecklingsprojekt syftar i regel till att förbättra avfallsstatistiken, exempelvis genom att förbättra de statistiska metoderna.

Rapporteringsprojekt är alltid kopplade till ett lagstadgat krav på att leverera statistik, och kan av den anledningen inte prioriteras bort. Utvecklingsprojekt däremot genomförs efter en prioriteringsordning. Flera faktorer inverkar på huruvida ett förslaget utvecklingsprojekt genomförs, exempelvis kostnad, förväntad nytta och genomförbarhet.

Det är viktigt att ha i åtanke att genomförande av ett utvecklingsprojekt inte per automatik innebär att ett problemområde blir avhjälp. Utmaningarna inom ett avfallsstatistikområde kan vara komplexa och det kan ibland krävas en serie av projekt innan utvecklingsarbetet leder fram till en förbättrad produktkvalitet.

6.1.2 Målbild för en bra avfallsstatistik

Följande bör känneteckna en ändamålsenlig och effektiv statistik på avfallsområdet:

- Statistiken tas fram med moderna metoder
- Det är lätt för den som lämnar uppgifter till Naturvårdsverket att fullgöra uppgiftskrav/lämna uppgifter
- Avfallsuppgifter lämnas i ett strukturerat och maskinläsbart format
- Principen att en uppgift ska lämnas endast en gång följs
- Samordning av miljödataförsörjning mellan myndigheter och behov sker
- Det är lätt för användare att hitta avfallsstatistik på till exempel Naturvårdsverkets och SCB:s webbplatser
- Källor och metoder är transparenta och förtroendet är högt för presenterade data

- Det är tydligt för den som lämnar uppgifter vad uppgifterna ska användas till
- Insamlade data kan återbrukas för olika syften
- Fler statistikprodukter ingår i Sveriges officiella statistik

6.2 Pågående och planerat utvecklingsarbete

I kapitlet beskrivs pågående eller redan planerat arbete med att hantera de identifierade bristerna i kapitel 5 med syftet att nå målbilden för en bra avfallsstatistik samtidigt som relevanta krav uppfylls. Det handlar i huvudsak om utveckling av de befintliga digitala lösningar som beskrivs närmare i kapitel 4.

6.2.1 Bättre uppgifter om producentansvar (EUPA)

Naturvårdsverkets samlade digitala lösning för uppgifter om producentansvar, EUPA (se avsnitt 4.2), driftsattes 2019/2020 och hanterar i en första version uppgifter om elutrustning och batterier. Lösningen är utformad för att kunna hantera ytterligare producentansvarsflöden i framtiden. Det pågår ett utvecklingsarbete av EUPA som innebär att producenter av förpackningar som träffas av producentansvaret enligt förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar ska registrera sig i tjänsten från och med 2021. Från och med 2022 (dataår 2021) ska sedan uppgifter som behövs för uppföljning av förordningen och förpackningsdirektivet lämnas i tjänsten.

Denna lösning hanterar delvis problemet med underskattade uppgifter om tillförda mängder förpackningar, se avsnitt 5.1.2.

6.2.2 Fortsatt utveckling av uppgifter om farligt avfall - Avfallsregistret

Avfallsregistret lanserades den 1 november 2020 och uppgifter har efter det börjat rapporteras in. Vi befinner oss fortfarande i ett uppstartsskede och alla berörda verksamhetsutövare har ännu inte börjat rapportera. Hittills vunna erfarenheter och planerad fortsatt utveckling framgår nedan.

Naturvårdsverket får många frågor från såväl berörda verksamhetsutövare som tillsynsmyndigheter gällande de nya bestämmelserna om antecknings- och rapporteringsskyldighet och om hur rapporteringen till avfallsregistret rent praktiskt fungerar. Även om det redan tidigare funnits en anteckningsskyldighet för berörda verksamhetsutövare är det tydligt att inte alla varit medvetna om den och det har visat sig svårt för många verksamhetsutövare att förstå hur de ska tolka och fullgöra sitt ansvar.

De nya kraven innebär för vissa verksamhetsutövare en omställning som kommer att ta tid, ifråga om att implementera nya rutiner och system som möjliggör att de kan uppfylla sina skyldigheter. Rapporteringsskyldigheten innebär en ökad

administrativ börda. Den administrativa bördan är inte alltid relaterad till storleken på en verksamhet. Det kan ibland handla om mindre verksamheter där en stor mängd dagliga rapporter kan komma att behöva hanteras. Vissa verksamheter har inte sedan tidigare tillgång till ett IT-system som kan anpassas till att rapportera via API, vilket innebär att man är hänvisad till att rapportera stora mängder anteckningar via e-tjänsten till dess att möjligheten att investera i mjukvara som möjliggör enklare rapportering finns på marknaden.

Den stora mängden och bredden på de verksamheter som omfattas av antecknings- och rapporteringsskyldigheten medför utmaningar att på ett effektivt sätt nå ut med den vägledning som behövs. Naturvårdsverkets personalstyrka är i nuläget inte heller anpassad för den stora mängden inkommande frågor. Vi behöver därför stöd av kommuner och länsstyrelser för att nå ut till fler verksamhetsutövare. Det finns dock behov av vägledning även hos tillsynsmyndigheterna, för tillämpningen av den nya lagstiftningen. Den stora mängden inkommande frågor ger långa svarstider, vilket ytterligare fördröjer införande av korrekta rutiner för rapportering hos verksamhetsutövarna. Naturvårdsverket bedömer därför att det kan dröja innan det går att hämta ut korrekt statistiska data från avfallsregistret, såvida det inte handlar om specifika branscher där vi kunnat konstatera att rapporteringen sköts korrekt.

På sikt förväntas tillsynsmyndigheterna överta merparten av den vägledning som riktas mot verksamhetsutövarna. Det är också vår förhoppning att marknaden kommer att anpassa sig på sådant sätt att IT-system som underlättar för verksamhetsutövarna att rapportera enkelt och korrekt går att köpa in, samt att rapportering i ökande omfattning kan ske genom ombud som har kunskap om hur rapportering ska ske. Även om e-tjänsten utvecklas, så kommer förhoppningsvis fler verksamhetsutövare kunna gå över till att rapportera via API. Sammantaget bör dessa faktorer med tiden medföra att kvaliteten på de uppgifter som rapporteras förbättras och att det statistiska värdet av datan därmed blir bättre. Möjlighet till anslutning till ett API kommer att utvecklas även för tillsynsmyndigheter för utlämnande av de uppgifter de behöver få tillgång till i avfallsregistret.

Naturvårdsverkets avser att fortsatt arbeta med att utveckla och förbättra avfallsregistret. Exempelvis finns avsikt att se över alternativa behörighetslösningar.

6.2.3 Utveckling av stöd för analys och rapportering

Naturvårdsverket ansvarar för ca 130 olika författningsreglerade rapporteringar, däribland avfallsstatistik. Input utgörs av data som produceras av en mängd aktörer. Sammanställning, analys och rapportering av data är en ofta manuell och arbetskrävande process. Under 2020 genomförde Naturvårdsverket en verksamhetsanalys inför en framtida utveckling av generellt tillämpbara arbetssätt och digitala lösningar för analys och rapportering. Resultaten ska ge stöd i fortsatt utvecklingsarbete avseende till exempel de olika rapporteringar som

Naturvårdsverket ansvarar för idag. I den första fasen av utvecklingsarbetet är fokus att realisera en plattform och stöd för analys och rapportering inom PRTR/E-PRTR. En målsättning är att offentliga uppgifter om avfall från avfallsregistret, och andra relevanta källor för uppgifter om avfall, görs publikt sök- och nedladdningsbara och att uppgiftshämtning från olika datakällor samordnas.

Detta arbete hanterar delvis problemet med att kravet på att lämna uppgifter digitalt och endast digitalt inte uppfylls, se 5.3.

6.2.4 Bättre uppgifter från tjänstesektorn, om förpackningar och bygg- och anläggningsavfall

Under 2020 har SMED, på uppdrag av Naturvårdsverket, genomfört ett och påbörjat ett annat utvecklingsprojekt om hur statistiken för uppkommet avfall från tjänsteproducenter kan förbättras (problemområdet beskrivet i avsnitt 5.1.3). Vidare har ett utvecklingsprojekt som syftar till att få mer tillförlitliga uppgifter om tillförda mängder förpackningar påbörjats (problemområdet beskrivet i avsnitt 5.1.2), mer specifikt fokuserar projektet på att undersöka hur producenter och materialbolag får fram uppgifter om tillförda mängder förpackningar. Även ett utvecklingsprojekt om bygg- och anläggningsavfall har påbörjats (problemområdet beskrivet i avsnitt 5.1.1).

6.2.5 Fler statistikprodukter i den officiella statistiken

Naturvårdsverket planerar en översyn av avfallsstatistikens produkter under 2021 avseende om fler statistikprodukter ska ingå i den officiella statistiken.

6.2.6 Strukturerade och maskinläsbara uppgifter i miljörapporter

Processen att ta fram de uppgifter som behövs för att rapportera enligt avfallsstatistikförordningen (och andra rapporteringar och måluppföljningar som använder delar av dessa uppgifter) skulle förenklas avsevärt om de uppgifter om avfall som lämnas i miljörapporter lämnades strukturerat och på tillräcklig detaljnivå och att de är enkelt tillgängliga i ett maskinläsbart format.

Detta skulle till exempel kunna åstadkommas på liknande sätt som för den utökade rapporteringen av uppgifter om bygg- och rivningsavfall (se avsnitt 4.1.2). En sådan förenkling av processen skulle inte bara spara tid och därmed pengar, utan det skulle också bidra till uppgifter av en högre kvalitet eftersom uppgifterna inte skulle behöva tolkas i samma utsträckning som idag. Detta skulle innebära positiva effekter för statistikens kvalitet avseende alla redovisningsgrupper som undersöks via miljörapporter, exempelvis avfall som uppstår i SNI B utvinning av mineral.

En sådan ändring innebär förutom tekniska också juridiska insatser. I Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapport (NFS 2016:8) behöver ett tillägg göras som reglerar vilka uppgifter om avfall som ska ingå i miljörapporten.

Förutom att göra avfallsrapporteringen i miljörapporterna standardiserad, behöver verksamhetsutövarna också bättre anvisningar om hur avfall ska klassas och hur olika behandlingar ska klassas.

Naturvårdsverket avser att utveckla en sådan digital lösning med målsättningen att ha en sådan på plats 1 januari 2023.

Denna lösning hanterar problematiken som beskrivs i avsnitt 5.2.1.

6.2.7 Förtydligande av vilka uppgifter som ska lämnas

För att komma tillrätta med problemet att det i vissa fall inte är tillräckligt tydligt vilka uppgifter som Naturvårdsverket behöver få in för att kunna fullgöra rapporteringsplikten mot till exempel kommissionen, se avsnitt 5.2.4, behöver aktuella förordningar gås igenom och jämföras med de krav på uppgiftslämnande som finns i motsvarande EU-direktiv. Det är känt att detta problem finns i förordning (2007:185) om producentansvar för bilar i förhållande till de rapporteringskrav som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om utjänta fordon. Det finns dock anledning att avvakta och invänta resultatet av den översyn av EG-direktivet som påbörjats inom Europeiska kommissionen. I och med den översynen kommer troligen förordningen att behöva uppdateras och kan då även förtydligas i fråga om rapporteringskrav. Om denna översyn drar ut på tiden kan det dock eventuellt visa sig behövt att åtgärda oklarheter kring rapporteringen från bilproducenter genom att Naturvårdsverket använder sig av sin föreskriftsrätt enligt 17 § i den förordningen.

Liknande problem kan föreligga i fler förordningar. Naturvårdsverket avser att utreda detta de närmaste åren, även då med beaktande av andra relevanta processer. I de fall det identifieras behov av ändringar eller tillägg i förordning, behöver en hemställan till regeringen tas fram. I vissa fall kan det dock visa sig lämpligare att ta fram föreskrifter på myndighetsnivå.

6.2.8 Ej motiverat att belägga icke-tillståndspliktiga verksamheter med rapporteringskrav i SMP

I avsnitt 5.1.5 reflekteras det över de situationer där avfall uppkommer på icke-tillståndspliktiga verksamheter som inte går att koppla till ett arbetsställe i SCB:s allmänna företagsregister. Avfallsmängder från dessa verksamheter missas i statistiken under förutsättningen att de inte ingår i en redovisningsgrupp som undersöks via miljörapporter (i SMP) samt en kompletterande urvalsundersökning till arbetsställen. En tänkbar lösning för att samla in avfallsuppgifter från dessa verksamheter skulle kunna vara att belägga dem med rapporteringsplikt⁴⁷. Det är dock Naturvårdsverkets bedömning att ett sådant krav på rapportering inte kan motiveras när den administrativa bördan som rapporteringskravet skulle medföra, sätts i relation till nyttan av en sådan rapportering.

⁴⁷ Motsvarande rapporteringsformatet för tillståndspliktiga verksamheter som föreslås i avsnitt 6.2.

6.3 Förslag

6.3.1 Rättsligt stöd för inhämtande av vissa uppgifter om gränsöverskridande avfallstransporter

Förordning (EG) 1013/2006 om transport av avfall innehåller krav på att vissa uppgifter ska lämnas bland annat till berörda behöriga myndigheter.

Naturvårdsverket har behov av att inhämta vissa uppgifter på ett sätt som inte uttryckligen föreskrivs i EU-förordningen. Det gäller i nuläget främst den årliga sammanställning av uppgifter om genomförda transporter som Naturvårdsverket begär in från berörda verksamhetsutövare (se avsnitt 4.5.1). För denna uppgiftsinhämtning bedömer Naturvårdsverket att det bör finnas ett tydligare rättsligt stöd och föreslår därför en ny bestämmelse i 8 kap. avfallsförordningen i detta syfte.

Naturvårdsverket är enligt 8 kap. 2 § avfallsförordningen behörig myndighet enligt EU-förordningen om transport av avfall och Baselkonventionen, vilket dock inte uttryckligen inkluderar ansvar för den rapportering som åligger medlemsstaten. Naturvårdsverket anser att vore det lämpligt att förtydliga detta genom ett tillägg i nämnda bestämmelse, se avsnitt 6.4. Om den nationella statistik som framställs utifrån dessa uppgifter utgör officiell statistik finns visserligen stöd för uppgiftsinhämtandet i förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Eftersom inhämtade uppgifter kan antas komma att användas även i andra syften än statistikframställning får det dock ändå anses finnas behov av en bestämmelse som ger rättsligt stöd för Naturvårdsverket att inhämta de uppgifter som behövs för rapportering enligt EU-förordningen och Baselkonventionen. Se författningsförslag i avsnitt 6.4.

Denna lösning hanterar problematiken som beskrivs i avsnitt 5.2.5.

6.3.2 Förtydligande av vad uppgifter ska användas till

Naturvårdsverkets bedömer att det vore lämpligt att det i de förordningar som ställer krav på lämnande av uppgifter till Naturvårdsverket framgår att uppgifterna får användas för framställande av statistik. Detta uppfyller då samtidigt informationskravet i 7 § statistikförordningen. De förordningar som berörs är, enligt Naturvårdsverkets bedömning, förordningarna om producentansvar för elutrustning, batterier, förpackningar, bilar, däck, och om retursystem för plastflaskor och metallburkar samt avfallsförordningens bestämmelser som gränsöverskridande avfallstransporter. Se författningsförslag i avsnitt 6.4.

Dessa förslag hanterar problematiken i avsnitt 5.2.3.

6.3.3 Tillägg i offentlighets- och sekretessförordningen

Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket och som används för rapportering används i många fall också som underlag för statistik. Från det att uppgifterna överlämnas till statistikverksamheten gäller den särskilda statistiksekretessen. Det

finns dock ett behov av att kunna skydda vissa känsliga uppgifterna även i skedet dessförinnan.

För uppgifter som hanteras inom ramen för utredning och tillsyn enligt bestämmelserna om *producentansvaren* för elutrustning, batterier, förpackningar och returpapper gäller sekretess enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Motsvarande sekretess skulle behöva gälla även för producentansvaren för bilar och däck för de uppgifter som lämnas till och hanteras av Naturvårdsverket.

Även i de uppgifter som lämnas till och hanteras av Naturvårdsverket enligt förordning (EG) 1013/2006 om *transport av avfall* förekommer uppgifter om affärs- och driftförhållanden hos såväl anmälare/organisatör av en transport, mottagare som transportörer och andra aktörer inblandade i transporten som kan vara känsliga och skada den enskilde om de röjs. Det kan handla om såväl avtal mellan berörda aktörer, ekonomiska säkerheter som ställts, uppgifter om typer och mängder hanterat avfall som andra uppgifter om affärs- och driftförhållanden som till exempel skulle kunna utnyttjas av konkurrenter på ett sätt som skadar den enskilde.

Som ovan nämnts har sekretess enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (jämte 9 § offentlighets- och sekretessförordningen) föreskrivits för exempelvis prövning och tillsyn enligt ett flertal producentansvarsförordningar (punkterna 124, 155, 156) och för tillståndsgivning vid miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 6-6b §§ miljöbalken och för hantering av farligt avfall enligt avfallsförordningen, samt tillsyn över miljöfarlig verksamhet och hantering av farligt avfall enligt miljöbalken och miljötillsynsförordningen (punkt 40).

Den sekretess som föreskrivits enligt punkt 40 i bilagan till OSF har bedömts i viss mån kunna nyttjas i fråga om tillsyn av gränsöverskridande transporter av farligt avfall. Bestämmelsen är dock inte anpassad till den tillsyn som utövas enligt förordning (EG) 1013/2006, som exempelvis kan avse även annat avfall än farligt avfall. För utredning och prövning av transportanmälningar hos Naturvårdsverket enligt EG-förordningen saknas tillämplig sekretessbestämmelse, såvida det inte kan betraktas som tillståndsgivning enligt avfallsförordningen.

Naturvårdsverket anser att det finns behov av sekretess enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) vid utredning och prövning hos Naturvårdsverket enligt förordning (EG) 1013/2006 samt tillsyn enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) i fråga om transporter av avfall som regleras i EG-förordningen. Tillsynssekretessen skulle därmed gälla hos både Naturvårdsverket och de länsstyrelser som har tillsynsansvar.

Förutom Naturvårdsverket utövar även fem länsstyrelser tillsyn i fråga om gränsöverskridande avfallstransporter. Uppgifter som finns hos någon av dessa myndigheter som behövs hos annan myndighet för tillsyn av gränsöverskridande avfallstransporter behöver kunna lämnas ut på begäran. Detta kan idag försvåras av sekretess, även om uppgifter i nuläget oftast kan lämnas ut med tillämpning av generalklausulen i 10 kap 27 § OSL. Naturvårdsverket bedömer dock att det finns behov av en sekretessbrytande bestämmelse med denna innebörd. Det skulle underlätta den samverkan som det ställs krav på enligt miljötillsynsförordningen och nödvändigt utbyte av information mellan dessa myndigheter inom ramen för deras samverkan. Genom införande av den ovan föreslagna sekretessbestämmelsen gällande tillsyn av gränsöverskridande avfallstransporter kommer samma sekretess att gälla för uppgifterna hos berörda myndigheter.

Naturvårdsverket föreslår att tillägg görs enligt ovan i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) avseende producentansvaren för bilar och däck och avseende transport av avfall. Se avsnitt 6.4.

6.3.4 Uppdrag om förutsättningar för ny digital lösning för miljörapportering

Dagens digitala lösning för miljörapportering, SMP (se avsnitt 4.1.1), är tekniskt utdaterad och saknar en tydlig reglering av ansvaret för tekniken och för inhämtande av information, vilket innebär begränsade förutsättningar att hantera kommande utvecklingsbehov. Naturvårdsverket kan konstatera utifrån en förstudie att det finns ett stort behov av att utveckla en ny digital lösning för företagets årliga miljörapportering. En sådan lösning bör bland annat säkerställa att uppgifter som lämnas är strukturerade och kompletta samt kan delas mellan myndigheter på ett enkelt och säkert sätt, och ett tydligt rättsligt stöd för ansvaret för tekniken och inhämtande av information. Detta för att möjliggöra riskbaserad och planerad tillsyn och utgöra ett ändamålsenligt underlag för rapportering.

Naturvårdsverket anser att det vore önskvärt att Naturvårdsverket får ett uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för en ny digital lösning för miljörapportering i samverkan med berörda myndigheter och aktörer. Länsstyrelsernas bidrag i detta arbete är särskilt viktigt vilket bör tydligt framgå av uppdraget. Detta för att säkerställa att tillräckliga resurser avsätts för arbetet.

6.4 Författningsförslag

I detta avsnitt redovisas Naturvårdsverkets förslag till ändringar i avfallsförordningen och förordningarna om producentansvar för elutrustning, batterier, bilar, däck, förpackningar och om retursystem för plastflaskor och metallburkar som syftar dels till att tydliggöra att uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket får användas för framställande av statistik, vilket då samtidigt kan uppfylla informationskravet i 7 § statistikförordningen, dels att ge rättsligt stöd för inhämtande av uppgifter om gränsöverskridande avfallstransporter i vissa syften

samt att genom en sekretessbrytande bestämmelser underlätta informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter i fråga om gränsöverskridande avfallstransporter (se avsnitten 6.3.1 och 6.3.2). Vidare föreslås ändringar i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) gällande uppgifter om gränsöverskridande avfallstransporter och uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt förordningarna om producentansvar för bilar respektive däck (se avsnitt 6.3.3).

AVFALLSFÖRORDNING (2020:614)

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>8 kap. Införsel och utförsel av avfall</p> <p>2 § Naturvårdsverket är</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. den behöriga myndighet som avses i artikel 5 i Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall (SÖ 1991:22), 2. den behöriga myndighet som avses i artikel 53 och det kontaktorgan som avses i artikel 54 i förordning (EG) nr 1013/2006, och 3. den behöriga myndighet som avses i artikel 17 i förordning (EU) 2017/852. 	<p>8 kap. Införsel och utförsel av avfall</p> <p>2 § Naturvårdsverket är</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. den behöriga myndighet som avses i artikel 5 i Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall (SÖ 1991:22) <i>och ska fullgöra de skyldigheter om vidarebefordran av information som anges i artikel 13 i konventionen,</i> 2. den behöriga myndighet som avses i artikel 53 och det kontaktorgan som avses i artikel 54 i förordning (EG) nr 1013/2006 <i>och ska rapportera till Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 51 i förordning (EG) nr 1013/2006, och</i> 3. den behöriga myndighet som avses i artikel 17 i förordning (EU) 2017/852.
	<p>2 a § Naturvårdsverket får i beslut om godkännande av avfallstransporter enligt förordning (EG) nr 1013/2006 uppställa krav på att vissa uppgifter om det avfall som transporterats enligt en godkänd anmälan ska rapporteras till verket inom viss tid och på det sätt som verket anvisar.</p>
	<p>2 b § Uppgifter om avfallstransporter som lämnas till Naturvårdsverket enligt 2 a § och enligt förordning (EG) 1013/2006 får användas av Naturvårdsverket för framställande av statistik.</p>
	<p>2 c § En myndighet som enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) har ansvar för tillsyn i fråga om transporter</p>

	<i>som regleras i förordning (EG) 1013/2006 ska på begäran från annan myndighet med ansvar för tillsyn som också avser förordning (EG) 1013/2006 lämna den information som behövs för tillsynen.</i>
--	--

FÖRORDNING (1994:1236) OM PRODUCENTANSVAR FÖR DÄCK

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	<i>5 a § Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt denna förordning får användas av Naturvårdsverket för framställande av statistik.</i>

FÖRORDNING (2005:220) OM RETURSYSTEM FÖR PLASTFLASKOR OCH METALLBURKAR

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	Statistik
	<i>10 b § Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt denna förordning får användas av Naturvårdsverket för framställande av statistik.</i>

FÖRORDNING (2007:185) OM PRODUCENTANSVAR FÖR BILAR

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	Statistik
	<i>16 a § Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt denna förordning får användas av Naturvårdsverket för framställande av statistik.</i>

FÖRORDNING (2008:834) OM PRODUCENTANSVAR FÖR BATTERIER

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	Statistik
	<i>23 a § Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt denna förordning får användas av Naturvårdsverket för framställande av statistik.</i>

FÖRORDNING (2014:1075) OM PRODUCENTANSVAR FÖR
ELUTRUSTNING

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	Statistik
	<i>65 a § Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt denna förordning får användas av Naturvårdsverket för framställande av statistik.</i>

FÖRORDNING (2018:1462) OM PRODUCENTANSVAR FÖR
FÖRPACKNINGAR

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
	Statistik
	<i>74 c § Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt denna förordning får användas av Naturvårdsverket för framställande av statistik.</i>

OFFENTLIGHETS- OCH SEKRETESSFÖRORDNING (2009:641)

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
Bilaga Verksamheten består i -	Bilaga Verksamheten består i -
	<i>xxx. utredning enligt förordningen (2007:185) om producentansvar för bilar och förordningen (1994:1236) om producentansvar för däck samt tillsyn i fråga om bilar och däck enligt miljötillsynsförordningen (2011:13).</i>
	Särskilda begränsningar i sekretessen: <i>sekretessen enligt 9 § första stycket 1 gäller inte om intresset av allmän kändedom om något förhållande som rör människors hälsa, miljön, redligheten i handeln eller ett liknande allmänintresse har sådan vikt att uppgiften bör lämnas ut.</i>
	<i>xxx. utredning och tillståndsgivning hos Naturvårdsverket enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall, samt</i>

	<p><i>tillsyn enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) i fråga om transporter av avfall som regleras i förordning (EG) nr 1013/2006.</i></p> <p>Särskilda begränsningar i sekretessen: <i>sekretessen enligt 9 § första stycket 1 gäller inte om intresset av allmän kännedom om något förhållande som rör människors hälsa, miljön, redligheten i handeln eller ett liknande allmänintresse har sådan vikt att uppgifterna bör lämnas ut.</i></p>
--	--

6.5 Konsekvensutredning

Naturvårdsverket föreslår i avsnitt 6.4 vissa ändringar i avfallsförordningen, förordningarna om producentansvar för däck, bilar, batterier, elutrustning respektive förpackningar samt i offentlighets- och sekretessförordningen. Ändringarna som föreslås i producentansvarsförordningarna innebär endast införande av en ändamålsbestämmelse som anger att de uppgifter som enligt förordningarna ska lämnas till Naturvårdsverket även får användas som underlag för framställande av statistik. En sådan bestämmelse kan inte anses medföra några konsekvenser för de aktörer som lämnar uppgifter till Naturvårdsverket enligt de aktuella förordningarna eller för andra aktörer. Naturvårdsverket bedömer, i enlighet med 5 § förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning.

Ändringarna som föreslås i avfallsförordningen gällande gränsöverskridande avfallstransporter innebär bland annat att Naturvårdsverket ges ansvaret för att sammanställa och inge de uppgifter som medlemsstaterna ska rapportera enligt Baselkonventionen och förordning (EG) 1013/2006 om transport av avfall. Detta är något som handhas av Naturvårdsverket redan idag och som inte kan antas medföra några konsekvenser vare sig för Naturvårdsverket eller andra aktörer, annat än att det blir tydligt att det är Naturvårdsverket som har detta ansvar.

Vidare föreslås i avfallsförordningen en bestämmelse som innebär att aktörer involverade i en gränsöverskridande transport av avfall på begäran ska lämna de uppgifter till Naturvårdsverket som verket behöver för att rapportera och lämna information enligt tidigare nämnd bestämmelse. Uppgifterna ska lämnas inom den tid och på det sätt som Naturvårdsverket bestämmer. Bestämmelsen fyller främst syftet att ge tydligt rättsligt stöd för uppgiftsinhämtningen och kan inte antas påverka kraven på rapportering för berörda aktörer nämnvärt. De uppgifter det kan antas bli fråga om inhämtas som regel redan idag, grundat på villkor i besluten om godkännande av anmälda transporter. För den enskilde och för Naturvårdsverket

blir det dock, med den nya bestämmelsen, tydligare att uppgifter som behövs för rapportering får inhämtas på ett ändamålsenligt sätt. Förslaget medför i övrigt inga konsekvenser för Naturvårdsverket eller andra aktörer.

Det föreslås också en sekretessbrytande bestämmelse i 8 kap. avfallsförordningen, som innebär att myndigheter med ansvar för tillsyn i fråga om gränsöverskridande avfallstransporter på begäran ska lämna ut den information som någon av dessa myndigheter behöver för sin tillsyn. Bestämmelsen underlättar den samverkan som det ställs krav på enligt miljötillsynsförordningen och nödvändigt utbyte av information mellan dessa myndigheter inom ramen för deras samverkan. För den enskilde bedöms konsekvenserna av förslaget som mycket små. Uppgifterna i fråga kan i nuläget ofta lämnas ut med tillämpning av generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. För berörda myndigheter kan förslaget medföra att antalet utlämningsärenden minskar. Förslaget medför inga kostnader eller andra konsekvenser för företag, påverkar inte kommuner eller regioner och kan inte antas medföra några konsekvenser för andra aktörer.

De tillägg som föreslås i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen syftar till att börja med till att införa sekretess för uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket enligt förordning (1994:1236) om producentansvar för däck, och förordning (2007:185) om producentansvar för bilar. Sekretessen gäller förenklat beskrivet för uppgifter om den enskildes affärs- eller driftsförhållanden som kan skada den enskilde om de lämnas ut. Syftet med bestämmelserna är att kunna skydda sådana uppgifter som typiskt sett är verksamhets känsliga ur framförallt konkurrenssynpunkt, på samma sätt som för uppgifter som hanteras av myndigheten inom ramen för producentansvaren för elutrustning, batterier, förpackningar och returpapper. Det innebär också att det införs en sekretess motsvarande den som redan gäller hos kommunerna, inom ramen för deras tillsyn av avfallshantering. För enskilda blir det med den föreslagna bestämmelsen tydligare vilka uppgifter som omfattas av sekretess hos myndigheten. Sett till administrativa konsekvenser för Naturvårdsverket kan antalet utlämningsärenden komma att öka något. Förslaget kan dock inte antas medföra någon nämnvärd ökad arbetsbelastning för domstolarna. Förslaget medför inga kostnader eller andra konsekvenser för företag, påverkar inte kommuner eller regioner och kan inte antas medföra några konsekvenser för andra aktörer.

Det föreslås också att det införs en ny sekretessbestämmelse som gäller specifikt för utredning och tillståndsgivning hos Naturvårdsverket enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall, samt tillsyn enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) i fråga om transporter av avfall som regleras i förordning (EG) nr 1013/2006. Som nämnts ovan kan uppgifter som hanteras inom ramen för tillsyn av transporter och annan hantering av farligt avfall i nuläget omfattas av sekretess enligt 30 kap. 23 § OSL och punkt 40 i bilagan. Detta täcker dock endast i begränsad omfattning de uppgifter som hanteras inom ramen för handläggning och tillsyn av

gränsöverskridande transporter. Det kan också konstateras att nu gällande bestämmelser innebär att uppgifter om transport och annan hantering av avfall som lämnas till till exempel avfallsregistret eller i en miljörapport kan omfattas av sekretess, medan motsvarande uppgifter oftast inte omfattas av sekretess inom ramen för handläggningen och tillsynen av gränsöverskridande avfallstransporter. För den enskilda innebär den föreslagna bestämmelsen att det blir tydligare vilka uppgifter som omfattas av sekretess hos myndigheterna. Sett till administrativa konsekvenser för Naturvårdsverket och andra myndigheter med ansvar för tillsyn i fråga om gränsöverskridande avfallstransporter, kan antalet utlämningsärenden komma att öka något. Förslaget kan dock inte antas medföra någon nämnvärd ökad arbetsbelastning för domstolarna. Förslaget medför inga kostnader eller andra konsekvenser för företag, påverkar inte kommuner eller regioner och kan inte antas medföra några konsekvenser för andra aktörer.

7. Källförteckning

Avfall Sverige, 2020. *Avfall Web – mångsidigt redskap för utveckling, benchmarking och statistik*. <https://www.avfallsverige.se/kunskapsbanken/avfall-web/> [2020-12-17]

Delegationen för cirkulär ekonomi, 2020. *Inspel till regeringens handlingsplan cirkulär ekonomi*. <https://drive.google.com/file/d/1Gq-rIBH-g2vhc0RrkSk3BWzo8iscREdo/view?elqTrackId=fbc87fa564d9480e9d8077c942f6890f&elq=ad7ac624de8546aea942c890d29303d5&elqaid=36034&elqat=1&elqCampaignId=26277> [2020-10-07]

Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall.

(Europeiska) Rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon. (End of life vehicles, ELV)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG. (Miljöinformationsdirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG av den 15 mars 2006 om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv. (EU:s avfallsdirektiv)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE).

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.

Europaparlamentets och rådets förordning nr 2150/2002 av den 25 november 2002 om avfallsstatistik.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 166/2006 av den 18 januari 2006 om upprättande av ett europeiskt register över utsläpp och överföringar av föroreningar och om ändring av rådets direktiv 91/689/EEG och 96/61/EG.

Europaparlamentets och rådets förordning (1013/2006) av den 14 juni 2006 om transport av avfall.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG, Euratom) nr 1101/2008 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik och rådets beslut 89/382/EEG, Euratom om inrättande av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program. (EU:s statistikförordning)

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012. (SDG-förordningen – Single Digital Gateway)

Europeiska kommissionen, 2015. Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: En strategi för en inre digital marknad i Europa. Bryssel den 6.5.2015, COM (2015) 192 final.

Europeiska kommissionen, 2016. Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: EU:s handlingsplan för e-förvaltning för 2016–2020. Snabbare digital omvandling av förvaltningar. Bryssel den 19.4.2016, COM (2016) 179 final.

Länsstyrelserna, 2020. *Svenska Miljörapporteringsportalen SMP*.
<https://smp.lansstyrelsen.se/> [2021-01-12]

Naturvårdsverket, 2016. *Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall*. Naturvårdsverkets ärendenummer NV-00316-15. 2016-09-22. (Regeringskansliets dnr M2016/02241/Ke, vilket hänvisas till i liggande uppdrag.)

Naturvårdsverket, 2019a. *Rättsliga förutsättningar för en ändamålsenlig avfallsstatistik och en digital lösning för spårbarhet av farligt avfall*. Naturvårdsverkets ärendenummer NV-02329-19.

Naturvårdsverket, 2019b. *Förstudie om förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet för farligt avfall*. Naturvårdsverkets ärendenummer NV-08869-17. 2019-01-31. (Regeringskansliets dnr M2019/00235/Ke, vilket hänvisas till i liggande uppdrag.)

Naturvårdsverket, 2020a. *Matsvinn*. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Matsvinn/> [2020-12-16]

Naturvårdsverket, 2020b. *Utsläpp i siffror*. <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Oppna-data/Utslapp-i-siffror/> [2020-12-17]

Naturvårdsverket, 2020c. *E-tjänster för utökat producentansvar*. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/Producentansvar/rapportering/> [2020-12-17]

Naturvårdsverket, 2020d. *Att rapportera uppgifter om farligt avfall till avfallsregistret*. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/Farligt-avfall/Rapportera-uppgifter-till-avfallsregistret/> [2020-12-17]

Naturvårdsverket, 2020e. *Nordic TFS – Gränsöverskridande avfallstransporter*. <http://www.naturvardsverket.se/NordicTFS> [2020-12-02]

Naturvårdsverket, 2020f. *Förslag till allmänna regler för vissa verksamheter som hanterar avfall. Komplettering av redovisning av regeringsuppdraget att utreda undantag från tillstånds- och anmälningsplikt för hantering av vissa avfallslag för anläggningsändamål*. <https://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2020/Skrivelse-regeringsuppdr-undantag-tillstandsplikt-avfall.pdf> [20-11-26]

Naturvårdsverket, 2020g. *Kvalitetsdeklaration Avfall, uppkommet och behandlat*. https://www.scb.se/contentassets/d643da232a8d493b8f07ea1890f4820b/mi0305_kd_2018_bn_200615.pdf [2020-12-17]

NFS 2016:8. Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapport.

Proposition 2004/05:65. *Århuskonventionen*.

SCB, 2018. *Riktlinjer för vad som är officiell statistik* (Dnr: 2018/495). <https://www.scb.se/contentassets/0cd92207266d40eb8829244d51d90b94/riktlinjer-for-vad-som-ar-officiell-statistik.pdf> [2020-12-16]

SCB, 2020a. *Vad är statistik?* <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2016/Vad-ar-statistik/> [2020-11-16]

SCB, 2020b. *Sveriges officiella statistik - årlig rapport för 2019.*

SCB, 2020c. *Samordning av Sveriges officiella statistik.* <https://www.scb.se/om-scb/samordning-av-sveriges-officiella-statistik/> [2020-11-16]

SCB, 2020d. *Avfall, förpackningar.* <https://www.scb.se/mi0307> [2020-11-16]

SCB, 2020e. *Avfall, uppkommet och behandlat.* <https://www.scb.se/mi0305> [2020-11-16]

SCB, 2020f. *Avfall, elutrustning och batterier.* <https://www.scb.se/mi0309> [2020-11-16]

SCB, 2020g. *Avfall, gränsöverskridande transporter.* <https://www.scb.se/mi0308> [2020-11-16]

SCB-FS 2002:16. Statistiska centralbyråns föreskrifter och allmänna råd för offentliggörande m.m. av officiell statistik.

SFS 1994:1236. *Förordning om producentansvar för däck*

SFS 1998:808. *Miljöbalk*

SFS 1998:899. *Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd*

SFS 2001:99. *Lag om den officiella statistiken*

SFS 2001:100. *Förordning om den officiella statistiken*

SFS 2001:512. *Förordning om deponering av avfall*

SFS 2005:181. *Lag om miljöinformation hos vissa enskilda organ*

SFS 2005:220. *Förordning om retursystem för plastflaskor och metallburkar*

SFS 2007:185. *Förordning om producentansvar för bilar*

SFS 2007:515. *Myndighetsförordning*

SFS 2008:834. *Förordning om producentansvar för batterier*

SFS 2009:400. *Offentlighets- och sekretesslag*

SFS 2009:641. *Offentlighets- och sekretessförordning*

SFS 2013:251. *Miljöprövningsförordning*

SFS 2013:319. *Förordning om utvinningsavfall*

SFS 2014:1075. *Förordning om producentansvar för eltrustning*

SFS 2016:1041. *Förordning om plastbärkassar*

SFS 2017:900. *Förvaltningslag*

SFS 2018:1264. *Förordning om digitalt inhämtande av uppgifter från företag*

SFS 2018:1462. *Förordning om producentansvar för förpackningar*

SFS 2018:1463. *Förordning om producentansvar för returpapper*

SFS 2020:614. *Avfallsförordning*

SOU 2012:83. Statistikutredningen. *Vad är officiell statistik? En översyn av det statistiksystemet och SCB.*

Sveriges miljömål, 2019a. *Ökad resurshållning i byggsektorn.*

<https://sverigesmiljomal.se/etappmalen/okad-resurshallning-i-byggsektorn/>
[2021-01-12]

Sveriges miljömål, 2019b. *Ökad resurshållning i livsmedelskedjan.*

<https://sverigesmiljomal.se/etappmalen/okad-resurshallning-i-livsmedelskedjan/>
[2021-01-12]

Sveriges miljömål, 2020. *Etappmålen.* <https://sverigesmiljomal.se/etappmalen/>
[2021-01-12]

Sveriges miljömål, 2020b. *Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning.*

<https://www.sverigesmiljomal.se/etappmalen/oka-andelen-kommunalt-avfall-som-materialatervinns-och-forbereds-for-ateranvandning/> [2021-01-12]

Sveriges miljömål, 2020c. *Matsvinnet ska minska mätt i mängd livsmedelsavfall.*

<https://sverigesmiljomal.se/etappmalen/minskat-matsvinn/> [2021-01-12]

Sveriges miljömål, 2020d. *Livsmedelsförlusterna ska minska och mer ska bli mat.*

[2021-01-12]

Sveriges miljömål, 2020e. *Återanvändning av förpackningar.*

<https://sverigemiljomal.se/etappmalen/ateranvandning-av-forpackningar/> [2021-01-12]

Sveriges miljömål, 2020f. *Behandlat avfall.*

<https://sverigemiljomal.se/miljomalen/generationsmalet/behandlat-avfall/> [2021-01-12]

UNECE (Förenta Nationernas ekonomiska kommission för Europa): Konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor Århus den 25 juni 1998. (Århuskonventionen)

UNEP (Förenta nationernas miljöprogram): Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall.

Bilagor

Bilaga 1 Avfallsslag över vilka statistik ska tas fram enligt Europaparlamentets och rådets förordning 2150/2002 om avfallsstatistik

Post nr	EAK-statistik	Beskrivning	Farligt/icke-farligt avfall
1	01.1	Lösningsmedelsavfall	Farligt
2	01.2	Surt, alkaliskt eller salthaltigt avfall	Icke-farligt
3	01.2	Surt, alkaliskt eller salthaltigt avfall	Farligt
4	01.3	Oljeavfall	Farligt
5	01.4, 02, 03.1	Kemiskt avfall	Icke-farligt
6	01.4, 02, 03.1	Kemiskt avfall	Farligt
7	03.2	Avloppsslam från industrier	Icke-farligt
8	03.2	Avloppsslam från industrier	Farligt
9	03.3	Slam och flytande avfall från avfallsbehandling	Icke-farligt
10	03.3	Slam och flytande avfall från avfallsbehandling	Farligt
11	5	Sjukvårdsavfall och biologiskt avfall	Icke-farligt
12	5	Sjukvårdsavfall och biologiskt avfall	Farligt
13	06.1	Metallavfall (järn)	Icke-farligt
14	06.2	Metallavfall (andra metaller än järn)	Icke-farligt
15	06.3	Metallavfall (blandat järn och andra metaller än järn)	Icke-farligt
16	07.1	Glasavfall	Icke-farligt
17	07.1	Glasavfall	Farligt
18	07.2	Pappers- och pappavfall	Icke-farligt
19	07.3	Gummiavfall	Icke-farligt
20	07.4	Plastavfall	Icke-farligt
21	07.5	Träavfall	Icke-farligt
22	07.5	Träavfall	Farligt
23	07.6	Textilavfall	Icke-farligt
24	07.7	Avfall som innehåller PCB	Farligt
25	08 (utom 08.1, 08.41)	Kasserad utrustning (exkl. kasserade fordon, batterier och ackumulatorer)	Icke-farligt
26	08 (utom 08.1, 08.41)	Kasserad utrustning (exkl. kasserade fordon, batterier och ackumulatorer)	Farligt
27	08.1	Kasserade fordon	Icke-farligt
28	08.1	Kasserade fordon	Farligt
29	08.41	Batterier och ackumulatorer	Icke-farligt
30	08.41	Batterier och ackumulatorer	Farligt
31	09.1	Animaliskt avfall och blandat matavfall	Icke-farligt
32	09.2	Vegetabiliskt avfall	Icke-farligt

33	09.3	Spillning och urin från djur samt naturgödsel	Icke-farligt
34	10.1	Hushållsavfall och liknande avfall	Icke-farligt
35	10.2	Blandade och ej differentierade material	Icke-farligt
36	10.2	Blandade och ej differentierade material	Farligt
37	10.3	Sorteringsrester	Icke-farligt
38	10.3	Sorteringsrester	Farligt
39	11	Vanligt slam	Icke-farligt
40	12.1	Mineraliskt bygg- och rivningsavfall	Icke-farligt
41	12.1	Mineraliskt bygg- och rivningsavfall	Farligt
42	12.2, 12.3, 12.5	Annat mineralavfall	Icke-farligt
43	12.2, 12.3, 12.5	Annat mineralavfall	Farligt
44	12.4	Avfall från förbränning	Icke-farligt
45	12.4	Avfall från förbränning	Farligt
46	12.6	Jordmassor	Icke-farligt
47	12.6	Jordmassor	Farligt
48	12.7	Muddermassor	Icke-farligt
49	12.7	Muddermassor	Farligt
50	12.8, 13	Mineralavfall från avfallsbehandling och stabiliserat avfall	Icke-farligt
51	12.8, 13	Mineralavfall från avfallsbehandling och stabiliserat avfall	Farligt

**Bilaga 2 Näringsgrenar över vilka statistik ska tas fram enligt
Europaparlamentets och rådets förordning 2150/2002 om
avfallsstatistik**

Post nr		Benämning
1	Avdelning A	Jordbruk, skogsbruk och fiske
2	Avdelning B	Utvinning av mineral
3	Huvudgrupp 10	Livsmedelsframställning
	Huvudgrupp 11	Framställning av drycker
	Huvudgrupp 12	Tobaksvarutillverkning
4	Huvudgrupp 13	Textilvarutillverkning
	Huvudgrupp 14	Tillverkning av kläder
	Huvudgrupp 15	Tillverkning av läder, läder- och skinnvaror m.m.
5	Huvudgrupp 16	Tillverkning av trä och varor av trä, kork, rotting o.d. utom möbler
6	Huvudgrupp 17	Pappers- och pappersvarutillverkning
	Huvudgrupp 18	Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar
7	Huvudgrupp 19	Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter
8	Huvudgrupp 20	Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter
	Huvudgrupp 21	Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel
	Huvudgrupp 22	Tillverkning av gummi- och plastvaror
9	Huvudgrupp 23	Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter
10	Huvudgrupp 24	Stål- och metallframställning
	Huvudgrupp 25	Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater
11	Huvudgrupp 26	Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik
	Huvudgrupp 27	Tillverkning av elapparatur
	Huvudgrupp 28	Tillverkning av övriga maskiner
	Huvudgrupp 29	Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar
	Huvudgrupp 30	Tillverkning av andra transportmedel
12	Huvudgrupp 31	Tillverkning av möbler
	Huvudgrupp 32	Annan tillverkning
	Huvudgrupp 33	Reparation och installation av maskiner och apparater
13	Avdelning D	Försörjning av el, gas, värme och kyla
14	Huvudgrupp 36	Vattenförsörjning
	Huvudgrupp 37	Avloppsrening

	Huvudgrupp 39	Sanering, efterbehandling av jord och vatten samt annan verksamhet för föroreningsbekämpning
15	Huvudgrupp 38	Avfallshantering; återvinning
16	Avdelning F Avdelning G, utom undergrupp	Byggverksamhet
17	46.77	Tjänster: Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar
	Avdelning H	Transport och magasinering
	Avdelning I	Hotell- och restaurangverksamhet
	Avdelning J	Informations- och kommunikationsverksamhet
	Avdelning K	Finans- och försäkringsverksamhet
	Avdelning L	Fastighetsverksamhet
	Avdelning M	Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
	Avdelning N	Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster
	Avdelning O	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring
	Avdelning P	Utbildning
	Avdelning Q	Vård och omsorg; sociala tjänster
	Avdelning R	Kultur, nöje och fritid
	Avdelning S	Annan serviceverksamhet
	Avdelning T	Förvärvsarbete i hushåll; hushållens produktion av diverse varor och tjänster för eget bruk
	Avdelning U	Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.
18	Undergrupp 46.77	Partihandel med avfallsprodukter och skrot
19		Avfall som uppkommer i hushåll*

* i den svenska översättningen står det hushållsavfall, vilket inte är korrekt, och inte heller stämmer med den engelska versionen ”waste generated by households”

Bilaga 3 Åtgärder för återvinning och bortskaffande över vilka statistik ska tas fram enligt Europaparlamentets och rådets förordning 2150/2002 om avfallsstatistik

Post nr	Typ av åtgärd för återvinning och bortskaffande
<i>Förbränning</i>	
1 R1	Användning främst som bränsle eller annan energikälla
2 D10	Förbränning på land
<i>Åtgärder för återvinning (utom energiåtervinning)</i>	
3a	R2 + Återvinning/regenerering av lösningsmedel Materialåtervinning av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel (inklusive kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser)
	R3 +
	R4 + Materialåtervinning av metaller och metallföreningar
	R5 + Materialåtervinning av andra oorganiska material
	R6 + Regenerering av syror eller baser
	R7 + Återvinning av komponenter som används för att minska föroreningar
	R8 + Återvinning av katalysatorkomponenter
	R9 + Omraffinering av olja eller annan återanvändning av olja
	R10 + Markspridning med positiva effekter på jordbruket eller ekologin
	R11 Användning av avfall som har uppkommit genom någon av åtgärderna R1–R10
3b	Återfyllning
<i>Åtgärder för bortskaffande</i>	
4	D1 + Deponering på eller under markytan (t.ex. på avfallsdeponier eller liknande) Särskilt utformad markdeponering (t.ex. placering i inklädda, separata förvaringsutrymmen som är täckta och avskilda från varandra och från den omgivande miljön)
	D5 +
	D12 Permanent lagring (t.ex. placering av behållare i en gruva och liknande) Behandling i markbädd (t.ex. biologisk nedbrytning av flytande avfall och slam i jord eller liknande)
5	D2 + Djupinjicering (t.ex. insprutning av pumpbart avfall i källor, saltgruvor eller naturligt förekommande förvaringsrum och liknande)
	D3 + Invallning (t.ex. placering av flytande avfall och slam i dagbrott, dammar eller laguner och liknande)
	D4 +
	D6 + Utsläpp till andra vatten än hav och oceaner
	D7 Utsläpp till hav eller oceaner, inklusive deponering under havsbotten

Bilaga 4 Avfallstyper och -behandling över vilka data ska tas fram för uppföljning av minskning av kommunalt avfall enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv

Kommunalt avfall
Metaller
Metaller som separerats efter förbränning av kommunalt avfall
Glas
Plast
Papper och kartong
Biologiskt avfall
Biologiskt avfall som separerats och materialåtervunnits vid källan
Trä
Textilier
Elektrisk och elektronisk utrustning
Batterier
Skrymmande avfall
Blandat avfall
Annat

Avfallsbehandling
Förberedelse för återanvändning
Materialåtervinning
Energiåtervinning
Annan återvinning

Bilaga 5 De uppgifter om spilloljor samt hur dessa hanteras över vilket data ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv

Mineralbaserade och syntetiska smörjoljor och oljor för industriella ändamål som släpps ut på marknaden
Motoroljor och växellådsoljor Oljor för industriella ändamål Oljor för industriella ändamål (endast emulsioner) Olja och koncentrat från avskiljning

Avfallshantering
Genererad spillolja (torrolja) Separat insamlade spilloljor Exporterade spilloljor Importerade spilloljor Regenerering Annan materialåtervinning Energiåtervinning Bortskaffande

Typ av resultat av återvinning
Regenererad basolja – grupp I Regenererad basolja – grupp II Regenererad basolja – grupp III Regenererad basolja – grupp IV Materialåtervunna produkter (specificera) Bränsleprodukter för extern energiåtervinning – lätt eldningsolja Bränsleprodukter för extern energiåtervinning – eldningsoljedestillat Bränsleprodukter för extern energiåtervinning – tjock eldningsolja Bränsleprodukter för extern energiåtervinning – återvunnen eldningsolja Bränsleprodukter för extern energiåtervinning – bearbetad eldningsolja Energiåtervinning på plats Annat (specificera och lägg till rader efter behov)

Bilaga 6 De uppgifter om livsmedelsavfall som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv

Led i livsmedelskedjan	Tillämplig post i avfalls-statistiken som omfattar ett visst led i livsmedels-kedjan	Tillämplig kod i Nace rev. 2	Benämning
Primärproduktion	Del av post 1	Avdelning A	Jordbruk, skogsbruk och fiske
		Huvudgrupp 01	<i>Jordbruk och jakt samt service i anslutning här till</i>
		Huvudgrupp 03	<i>Fiske och vattenbruk</i>
Bearbetning och tillverkning	Del av post 3	Avdelning C	Tillverkning
		Huvudgrupp 10	<i>Livsmedelsframställning</i>
		Huvudgrupp 11	<i>Framställning av drycker</i>
Detaljhandel och annan livsmedels-distribution	Del av post 17	Avdelning G	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar
		Huvudgrupp 46	<i>Parti- och provisionshandel utom med motorfordon</i>
		Huvudgrupp 47	<i>Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar</i>
Restauranger och cateringtjänster	Del av post 17	Avdelning I	Hotell- och restaurangverksamhet
		Huvudgrupp 55	<i>Hotell- och logiverksamhet</i>
		Huvudgrupp 56	<i>Restaurang-, catering- och barverksamhet</i>
		Avdelningarna N, O, P, Q, R och S	
		Huvudgrupper omfattande verksamheter där matservice tillhandahålls (t.ex. i personalmatsalar, inom hälso- och sjukvård, inom utbildning och vid resor)	
Hushåll	Del av post 19	Hushåll enligt avsnitt 8 punkt 1.2 i bilaga I till förordning (EG) nr 2150/2002 om avfallsstatistik	Avfall som uppkommer i hushåll*

* i den svenska översättningen står det hushållsavfall, vilket inte är korrekt, och inte heller stämmer med den engelska versionen ”waste generated by households”

Bilaga 7 Avfallskoder i den europeiska avfallsförteckningen för de typer av avfall som vanligtvis innefattar livsmedelsavfall (för rapportering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv)

Led i livsmedelskedjan	Avfallskod	Beskrivning
Primärproduktion	02 01 02	Vävnadsdelar från djur
	02 01 03	Växtdelar
Bearbetning och tillverkning	02 02	Avfall från bearbetning och beredning av kött, fisk och andra livsmedel av animaliskt ursprung
	02 03	Avfall från bearbetning och beredning av frukt, grönsaker, spannmål, ätliga oljor, kakao, kaffe och tobak; tillverkning av konserver; tillverkning av jäst och jästextrakt, bearbetning och jäsning av melass
	02 04	Avfall från sockertillverkning
	02 05	Avfall från tillverkning av mejeriprodukter
	02 06	Avfall från bagerier och konfektyrfabriker
	02 07	Avfall från produktion av alkoholhaltiga och alkoholfria drycker (utom kaffe, te och kakao)
Detaljhandel och annan livsmedels-distribution	20 01 08	Biologiskt nedbrytbart köks- och restaurangavfall
	20 01 25	Ätlig olja och ätligt fett
	20 03 01	Blandat kommunalt avfall
	20 03 02	Avfall från torghandel
Restauranger och cateringtjänster	16 03 06	Annat organiskt avfall än det som anges i 16 03 05
	20 01 08	Biologiskt nedbrytbart köks- och restaurangavfall
	20 01 25	Ätlig olja och ätligt fett
Hushåll	20 03 01	Blandat kommunalt avfall
	20 01 08	Biologiskt nedbrytbart köks- och restaurangavfall
	20 01 25	Ätlig olja och ätligt fett
	20 03 01	Blandat kommunalt avfall

Bilaga 8 De uppgifter om förpackningar och förpackningsavfall som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall

Förpackningsmaterial
Plast
Trä
Järnbaserad metall (Järnbaserad metall från bottenaska från förbränning)
Aluminium (Aluminium från bottenaska från förbränning)
Glas
Papper och kartong
Annat

För förpackningar som släpps ut på marknaden ska, för varje förpackningsmaterial, uppgifterna specificera hur stor mängd förpackningar som är konsumentförpackningar av engångstyp respektive återanvändbar, samt icke konsumentförpackningar av engångstyp respektive återanvändbar.

Avfallsbehandling
Materialåtervinning <ul style="list-style-type: none"> Materialåtervinning i medlemsstaten Materialåtervinning i andra medlemsstater Materialåtervinning utanför EU
Reparation av träförpackningar
Energiåtervinning
Annan återvinning

För återanvändbara förpackningar ska också uppgifter om antalet rotationer som förpackningarna gör under ett år lämnas, fördelat på respektive förpackningsmaterial.

Bilaga 9 De uppgifter om uttjänta fordon som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon

Material från sanering och demontering (i ton per år) av uttjänta fordon som genererats och behandlats i medlemsstaten

Produktkategorier
Batterier
Vätskor (utom bränsle)
Oljefilter
Annat material från sanering (utom bränsle)
Katalysatorer
Metallkomponenter
Däck
Stora plastdelar
Glas
Annat material från demontering

Uppgifter som ska rapporteras per produktkategori
Återanvändning
Materialåtervinning
Energiåtervinning
Total återvinning
Bortskaffande

Material från fragmentering (i ton per år) av uttjänta fordon som genererats och behandlats i medlemsstaten

Produktkategorier
Järnskrot (stål)
Andra material än järn (aluminium, koppar, zink, bly etc.)
Lätt fraktion från fragmentering
Övrigt
Totalt

Uppgifter som ska rapporteras per produktkategori
Materialåtervinning
Energiåtervinning
Total återvinning
Bortskaffande

Övervakning av (delar av) uttjänta fordon som genererats i medlemsstaten och exporterats för ytterligare behandling (i ton per år)

Total vikt av uttjänta fordon som exporterats, per land
Total materialåtervinning av (delar av) uttjänta fordon som exporterats
Total återvinning av (delar av) uttjänta fordon som exporterats
Totalt bortskaffande av (delar av) uttjänta fordon som exporterats

Bilaga 10 De uppgifter om EEE⁴⁸ och WEEE⁴⁹ som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), samt kategorier av EEE

Produktkategorier
1. Temperaturregleringsutrustning
2. Skärmar, monitorer och produkter med skärmar vars yta överstiger 100 cm
3. Lampor
4. Stor utrustning (med något yttre mått som överstiger 50 cm)
4a. Stor utrustning med undantag för solcellspaneler
4b. Solcellspaneler
5. Liten utrustning (inga yttre mått som överstiger 50 cm)
6. Liten it- och telekommunikationsutrustning (inga yttre mått som överstiger 50 cm)

Uppgifter som ska rapporteras per produktkategori
EEE som släpps ut på marknaden
WEEE som genereras
WEEE som samlas in från privathushåll
WEEE som samlas in från andra användare än privathushåll
Totalt Insamlat WEEE
Insamlingsnivå för WEEE (i %)
Förberedelse för återanvändning
Materialåtervinning
Förberedelse för återanvändning och materialåtervinning
Förberedelse för återanvändning och materialåtervinnings-nivå
Återvinning
Återvinningsgrad
WEEE som behandlas i medlemsstaten
WEEE som behandlas i annan medlemsstat
WEEE som behandlas utanför unionen

⁴⁸ elektrisk och elektronisk utrustning

⁴⁹ avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning

Bilaga 11 De uppgifter om batterier som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer

Produktkategorier
Bärbara batterier och ackumulatorer
Blybatterier
Ni/Cd-batterier
Andra batterier

Uppgifter som ska rapporteras per produktkategori
Försäljning (ton)
Insamling (ton)
Insamlingsnivå
Återvinningseffektivitet (ej för bärbara batterier och ackumulatorer)

Bilaga 12 De uppgifter om avfall som exporteras eller importeras som ska rapporteras enligt Europaparlamentets och rådets förordning (1013/2006) om transport av avfall

Uppgifter som ska rapporteras		
Waste code:		
Basel Annex VIII, II or IX	Basel Annex I (Y code)	National code
Type of waste		
Basel Annex III code		
Amount exported/exported (metric tons)		
Country/ countries of transit		
Country of destination/origin		
Final disposal operation (Annex IV A) D code		
Recovery operation (Annex IV B) R code		

Miljödepartementet

Kemikalieenheten, Kemikalier och avfall
Departementssekreterare
David Hansson
08-405 50 77

Remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Förbättrad avfallsstatistik
– behov, brister och vägen framåt

Remissinstanser

Alvesta kommun

Avfall Sverige

Bengtsfors kommun

BilRetur

Bil Sweden

BlyBatteriRetur i Sverige AB

Branschkansliet

Branschorganisationen Svensk Elektronik

Byggföretagen

Båstads kommun

El-Kretsen AB

Falkenbergs kommun

Falu kommun

Finspångs kommun
Förpacknings- och Tidningsinsamlingen
Gävle kommun
Göteborgs kommun
Hallsbergs kommun
Halmstads kommun
Haparanda kommun
Jernkontoret
Justitieombudsmannen
Kalmar kommun
Kammarrätten i Göteborg
Karlskoga kommun
Karlskrona kommun
Katrineholms kommun
Kemikalieinspektionen
Kommerskollegium
Kungl. Tekniska högskolan
Kungsörs kommun
Lantbrukarnas Riksförbund
Ljusdals kommun
Luleå kommun

Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Malmö kommun
Myndigheten för digital förvaltning
Naturskyddsföreningen
Nyköpings kommun
Näringslivets Regelnämnd
Polismyndigheten
Recipo
Returpack AB
Skatteverket
Skogsindustrierna

Solna kommun

Statistiska centralbyrån

Stena Recycling

Stockholms kommun

Storumans kommun

Sundsvalls kommun

SveMin

Svensk Däckåtervinning AB

Svenskt Näringsliv

Sveriges Bergmaterialindustri

Sveriges Bilåtervinnares Riksförbund

Sveriges kommuner och regioner

Sveriges Åkeriföretag

Swedac

Teknikföretagen

TMR AB

Transportstyrelsen

Tullverket

Uddevalla kommun

Uppsala kommun

Västerås kommun

Åklagarmyndigheten

Återvinningsindustrierna

Älvkarleby kommun

Örnsköldsviks kommun

Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Miljödepartementet **senast den 8 oktober 2021**. Svaren bör lämnas per e-post till m.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till david.hansson@regeringskansliet.se. Ange diarienummer M2021/00372 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i skrivelsen. Exempelvis önskas synpunkter på förslaget om en översyn av Svenska miljörapporteringsportalen (SMP).

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2, reviderad

2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats
www.regeringen.se.

Charlotta Fred
Departementsråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

Handläggare
Karin Löfström

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-09-10

Ärendebeteckning
VMN 2021/0013

Vatten- och miljönämnden

Kalmar kommuns miljöpeng 2021

Förslag till beslut

Vatten- och miljönämnden beslutar att bevilja Kalmar Hästsportklubb miljöpeng om 23 266 kronor.

Totalt föreslås en ansökan om 23 266 kr beviljas.

Bakgrund

Hösten-vintern 2019 beslutade vatten och miljönämnden om att lansera ett stöd till lokala utvecklingsgrupper och föreningar som vill satsa på miljöförbättrande åtgärder. Stödet kallas för miljöpeng och är en utveckling av den tidigare bygdepengen.

Struktur och uppbyggnad av miljöpengen är liknande med låga trösklar, minimalt med administration och stor tilltro till de föreningar och utvecklingsgrupper som ansöker.

Beslut om bifall eller avslag fattas av vatten- och miljönämnden 3 gånger per år. Miljöpengen finansieras årligen med ca 2 miljoner kronor och fortlöper i tre år till utgången av 2022.

Kriterier för miljöpengen

Alla byar, orter eller stadsdelar hade möjlighet att ansöka om upp till ca 150 000 kronor utan krav på annan eller egen ekonomisk medfinansiering. Villkoren är följande:

- Ansökan skall göras av en förening med eget organisationsnummer.
- Ansökan bör vara förankrad i bygden och representera bygdens önskemål.
- Miljöpengen bör vara på max 150 000 kronor per projekt.

-Miljöpengen kan användas som medfinansiering och uppväxling av medel vid andra miljöprojekt.

-Efter avslutat projekt redovisas bygdepengen genom en ekonomisk dokumentation.

Inkomna ansökningar till och med 20210901

I samband med beslutsomgång tre vid vatten- och miljönämndens sammanträde 2020-12-10 presenterades miljöpengs ansökan från Kalmar Hästsportklubb. Ansökan föreslogs att beviljas. Beslutet meddelades föreningen och miljöpengsavtal skickades ut för underskrift. I beslutsprotokollet från mötet 2020-12-10 föll Kalmar hästsportklubbs beviljade stöd bort. Därför föreslås vatten- och miljönämnden att besluta om ett nytt beviljande av miljöpengs stöd för denna ansökning formellt.

Kalmar Hästsportklubb har ett miljöprojekt som de har sökt hos Kalmar kommun kultur- och fritid för miljöstationsbyggnad samt ett förråd vid dammen för utrustning av bevattningsanläggning. Projektet har beviljats men har 25% kvar och ansöker här för att medfinansiera helhetslösningen.
Total projektkostnad 23 266 kr

Förslag på beslut: Bifall

Motivering/kommentar:

Ansökan har stöd i miljöpengens kriterier samt kopplas till Sveriges miljömål.

Karin Löfström
Strateg ekologisk hållbarhet

Jonas Svendsén
Landsbygdsutvecklare

Hanna Ivarsson
Kommundelsutvecklare

Bilaga:
Ansökan från Kalmar Hästsportklubb

Förening som ansöker om miljöpeng

Kalmar Hästsportklubb

Föreningens gatuadress

Ingelstorp 230

Föreningens postadress

395 91 Kalmar

Föreningens organisationsnummer

8324008054

Bank-/plusgiro för utbetalning:

370-1364

Kontaktperson:

Kristina Sjögren

Telefonnummer:

0702470075

E-postadress:

kristina@lakris.se

Beskriv vad ni vill göra för miljöpengen:

Vi har ett miljöprojekt som vi har sökt hos Kalmar kommun kultur & fritid där vi har ansökt för miljöstationsbyggnad samt ett förråd vid dammen för utrustning av vår bevattningsanläggning. Projektet har beviljats men vi har 25% kvar som vi ansöker här för att medfinansiera helhetslösningen. Miljöstationsbyggnaden är ämnad för all vår avfallshantering med ordentlig sorteringsmöjlighet för de olika fraktionerna. Även att det ska finnas plats för vår pantsamling som vi kör iväg med när någon av medlemmarna har möjlighet att ta med dessa pantsäckar. Vårt förråd vid dammen är en väsentlig investering för våra pumpar och elutrustning så att det inte ska frysa under vinterhalvåret. Ett litet 5 kvm förråd som tilläggsisoleras invändigt för att klara minusgrader. Vår bevattningsanläggning har vi investerat i för att kunna bevattna våra ridbanor med dagvattnet från våra tak på anläggningen samt dräneringsvatten från intilliggande hagarna. Tidigare bevattnades ridbanorna med kommunalt vatten, vilket är ett stort slöseri med livsmedel!!

Beskriv vilka förbättringar föreningens projekt innebär för hållbarare miljö och klimat.

Ovan har vi beskrivit en del av de miljöförbättrande möjligheterna med projektet. Det kommer i förlängningen att innebära:

- Återvinning och sortering av vårt avfall. Idag har vi en container där i princip allt slängs i samma.
- Vi får större möjlighet att få fler medlemmar att hjälpa till med pantning då det blir mer tillgängligt och tydligt var panten finns. Idag ställs säckarna på läktaren där det sällan är några medlemmar och ser säckarna som ska pantas.
- Förrådet blir den sista pusselbiten för att vår bevattningsanläggning ska vara fullt åretrunt säkrad och kunna nyttja dagvattendammens vatten året runt. Idag står pumparna under bar himmel och måste tas in vid frost.

Redogör för vilka kostnader som ni söker miljöpeng för (specificera).

Miljöstationsbyggnad inkl. platta	29.000:-
Källsorteringskärl 3 st	2.063:-
Förrådsbyggnad vid damm inkl. takbeklädnad	17.000:-
Arbetskostnad för uppförande av de två byggnaderna	40.000:-
Övrigt isolerings- och tillbehörsmaterial	5.000:-
TOTALT	93.063:-
Här har vi fått beviljat från Kultur & Fritid med	- 69.797:-
Återstår som vi söker stöd för:	23.266:-

Övrig projektinformation som Kalmar kommun bör känna till:

Eftersom pandemin kom i våras har vi inte gjort något mer än att få upp förrådsbyggnaden. Det har vi med innan vi fick stoppa projektet för covid-19 utbrottet. Vi har fått vetskap om att vi får på oss även våren 2021 att färdigställa projektet och rapportera in vårt resultat.

Beskriv hur ni har förankrat förslaget/förslagen till projektet samt förbättringarna för miljö och klimat med invånarna i byn/orten/stadsdelen där det ska genomföras.

Vi har informerat alla våra medlemmar genom våra infobrev samt att vi hade med det vid vårt årsmöte 2020 att det här projektet kommer att utföras.

Ange uppskattad projekttid med startdatum.

2020.01.15

...och slutdatum

2021.06.30

Handläggare
Susanna Minnhagen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-09-01

Ärendebeteckning
VMN 2021/0018

Vatten- och miljönämnden

Medfinansiering av tjänst för att genomföra handlingsplan för God vattenstatus

Förslag till beslut

Vatten- och miljönämnden beslutar att medfinansiera en tjänst för att genomföra handlingsplanen för God vattenstatus på serviceförvaltningen om maximalt 500 000 kronor per år. Finansieringen tas ur den årliga driftbudgetramen och serviceförvaltningen ska halvårsvis till vatten- och miljönämnden redovisa hur tjänsten används.

Bakgrund

För att kunna genomföra handlingsplanen för god vattenstatus enligt tidplan behövs ytterligare personalresurs för genomförandet av åtgärder. Bakgrunden är de prioriteringslistor för övergödnings- och biotopvårdsåtgärder som beslutades av vatten- och miljönämnden i början av 2021. För dessa åtgärder krävs extern finansiering, samråd med markägare, anmälan till Länsstyrelsen och i vissa fall kan det bli en fråga om tillstånd från mark- och miljödomstolen. På grund av den omfattande administration som krävs för att genomföra åtgärderna behövs en utökning med ytterligare en tjänst i serviceförvaltningens kustmiljögrupp.

Serviceförvaltningen äskar grundfinansiering med 500 tkr per år under åren 2022-2023 till en extra tjänst, som då blir speciellt inrättad för att genomföra de föreslagna åtgärderna.

Susanna Minnhagen
Projektledare kustmiljö

Handläggare
Charlotte Gustafsson Brynielsson

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-09-10

Ärendebeteckning
VMN 2021/0020

Vatten- och miljönämnden

Beslut om medlemskap i GodaHus

Förslag till beslut

Vatten- och miljönämnden beslutar att Kalmar kommun ska ansöka om medlemskap i föreningen GodaHus (energieffektiva byggnader i sydost) och ingå avtal om samverkan enligt bilaga.

Kommunen kommer i första hand att företrädas av Kommunledningskontoret och Kalmarhem som också delar på kostnaden om 25 000 kr för medlemskapet.

Bakgrund

GodaHus Bakgrund

GodaHus - energieffektiva och hållbara byggnader i sydost bildades 2009 med syfte att minska bygg- och fasthetssektorns klimatpåverkan i Kalmar-, Kronoberg- och Blekinge län. Föreningen är en näringsdrivande ideell förening med ändamål att kontinuerligt utveckla och stärka sydostregionens och medlemmarnas strategiska energi- och miljöarbete och därtill kopplade tillväxtpotentialer.

Verksamheten bedrivs i nära samverkan mellan näringsliv, forskning och samhälle och syftar till utveckling av människor, företag och organisationer inom hela energi-, industri-, service- och fastighetssektorn m.fl.

En viktig uppgift för föreningen är att som ett regionalt stödja forskning och utveckling (FoU) inom hela byggsektorn med inriktning på livscykelanalys på hela byggprocessen. Detta görs främst genom att bygga kunskap och genom erfarenhetsutbyte som ger möjligheter för medlemmarna att utveckla egna utvecklingsprojekt. GodaHus har en nära samverkan med Linnéuniversitetet och har bland annat varit med och startat utbildningen av Energisamordnare samt forskargruppen Sustainable Built Environment.

Då GodaHus är en förening där medlemmarnas behov styr föreningens erbjudanden av utbildningar, konferenser och temagrupper. Aktuella temagrupper under 2021 är:

Temagrupp Solstrålarna - solenergitillämpningar i byggnader

Temagrupp Skruvarna - erfarenhetsutbyte för energi-/drifttekniker

Temagrupp GodaTech - fokuserar på digitalisering

Temagrupp GodaHåll - för cirkulärt byggande och byggåterbruk.

Föreningen finansieras av dess medlemmar och vid beslut om medlemskap så förbinder sig Kalmar kommun/Kalmarhem AB att under avtalstiden bidra till finansiering av GodaHus verksamhet enligt prislista beslutad vid senaste föreningsstämma (2020: 25 000 kronor exkl. moms per år).

Avtal gäller 1 oktober 2021 - 31 december 2024 och förlängs därefter automatiskt i två år under förutsättning att ingen av parterna har sagt upp avtalet senast sex månader före innevarande avtalsperiods slutdatum.

I verksamhetsplan för 2021 finns uppdraget: Koncerngemensamt höja kompetensen och arbeta fram metoder för att minska klimatpåverkan i byggnaders livscykel samt genomföra klimatberäkningar för nybyggnationer.

Arbetet drivs av serviceförvaltningens fastighetsenhet men involverar även bland annat Kalmarhem. Styrgrupp för uppdraget är kommunens klimatstyrgrupp som består av serviceförvaltningen (fastighet), Kalmarhem, KIFAB, Kalmar Energi, Kalmar Öland Airport, Kommunledningskontoret (Projekt och byggenheten) samt Samhällsbyggnadskontoret. Ett förslag lades fram på styrgruppsmötet 210610 att bli medlemmar i GodaHus som klimatstyrgruppen anser kommer stödja uppdraget på ett bra och effektivt sätt, samt ge möjligheter till samarbets- och erfarenhetsutbyten i sydostregionen.

Föreningen GodaHus finns med som projektparter i Kalmar kommuns ansökan till Viable cities/Energimyndigheten i arbetet med att ta fram ett brett klimatkontrakt för ett Klimatneutralt Kalmar 2030 och där beslut väntas i augusti 2021 och ett beviljat projekt förväntas starta upp sitt arbete 1 oktober 2021.

Charlotte Gustafsson Brynielsson
Strategi och hållbarhetschef

Bilaga: Avtal GodaHus 2021-2023

Temagrupp GodaHåll

Godahus temagrupp för cirkulärt byggande och byggåterbruk.

Mellan **Föreningen Energieffektiva byggnader i Sydost** (organisationsnummer 802448-0876) ("GodaHus") och **Kalmar kommun/Kalmarhem AB** ("Bolaget") har träffats följande

AVTAL

1. Syfte

I Sverige står byggsektorn för ca 19% den inhemska klimatpåverkan (exkl importvaror) och för ungefär 40 % av den inhemska energianvändningen idag. Sammantaget gör detta byggbranschen till Sveriges enskilt mest klimatpåverkande bransch.

EU:s och Sveriges mål är bl.a att energianvändningen skall minska med 20 % till 2020 (jmf 1990), 50 % till 2030 (jmf 2005) och vara fossilbränslefria 2045 i syfte att begränsa samhällets negativa påverkan på miljö och klimat. Viktiga delar av byggsektorns arbete, för att nå dit, är att öka återbruket av byggmaterial och att höja energiprestandan i såväl nya som befintliga byggnader utan att inomhusmiljön för boende och brukare blir lidande. I sydostregionen finns många aktörer med intresse att minska byggsektorns klimatpåverkan. Djup och bred kunskap i dessa frågor kan bli en viktig konkurrensfaktor som bidrar till den regionala utvecklingen.

Föreningens aktiviteter innebär att medlemmarna får möjligheter till utveckling av egna projekt och erfarenhetsutbyte med andra medlemmar samt tillgång till tidig information om aktuell utveckling i Sverige och Europa.

2. Bakgrund.

För att bygga ny kunskap och därigenom stärka företagens och regionens konkurrenskraft bidrog GodaHus under åren 2010 - 2015 med 5 Mkr till upprättandet av en professur och en grupp för forskning och utbildning vid Linnéuniversitetet (LNU) inom området energieffektiva byggnader. Idag består forskargruppen av ca 10 personer. GodaHus har därefter under åren 2015 - 2018 fortsatt finansieringen av forskningen hos Linnéuniversitetet med 1MSEK. I maj 2018 tecknades ett nytt avtal med LNU angående uppdragsutbildning – Energisamordnare för hösten 2018. Detta ingår nu i LNU's ordinarie kursutbud.

I avtalen med LNU uttrycks en klar vilja från parterna att samverka för att tillsammans fortsätta bygga starka forskningsmiljöer och erbjuda kunskaper som stärker konkurrenskraft och tillväxt på olika sätt från grundläggande studier till konstruktionslösningar och kommersialisering. Former för samverkan kan vara t.ex. utvecklings/forskningsprojekt, examens-arbeten, fortbildningsinsatser i form av seminarier och workshops. Linnéuniversitetet erbjuder en adjungerad styrelseplats i Goda Hus styrelse.

GodaHus vill fortsätta att stimulera denna utveckling med forskning inom för medlemmarna relevanta och viktiga områden. I GodaHus stadgar framgår att andra lärosäten än LNU kan komma ifråga om samarbete.

Vid föreningsstämman 2019 beslutades att GodaHus skall arbeta med energieffektiva och hållbara byggnader vilket har lett till att den nya temagruppen GodaHåll bildades i september 2020.

3. Kalmar kommun/Kalmarhem AB´s åtagande

Kalmar kommun/Kalmarhem AB är medlem i GodaHus och känner därigenom till GodaHus ändamål och tilltänkta verksamhet. Detta avtal syftar till att reglera **Kalmar kommun/Kalmarhem AB** ´s medverkan i finansieringen av GodaHus verksamhet.

Kalmar kommun/Kalmarhem AB förbinder sig att under avtalstiden bidra till finansiering av GodaHus verksamhet enligt prislista beslutad vid senaste föreningsstämma (2020: 25 000 kronor exkl. moms per år, faktureras kommunen).

4. Betalning

Betalning av årsavgiften sker mot faktura och betalningen skall erläggas inom 30 dagar från fakturadatum. Vid försenad betalning utgår dröjsmålsränta enligt lag. Årsavgiften för 2021 är betald.

5. Avtalstid

Detta avtal gäller **1 januari 2021 - 31 december 2023** och förlängs därefter automatiskt i två år under förutsättning att ingen av parterna har sagt upp avtalet senast 6 månader före innevarande avtalsperiods slutdatum.

Växjö 2021-04-20
**Goda Hus -
 Föreningen Energieffektiva Byggnader i Sydost**

Kalmar 2021-04-20
Kalmar kommun

 Christer Carlsson (styrelseordförande)

Kalmarhem AB

Bilaga: Föreningens stadgar antagna vid konstituerande stämma 8 juni 2009.

Protokoll från senaste föreningsstämma inkl bilagor med gällande prislista